

The Project Gutenberg eBook of Rakkauden komedia

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Rakkauden komedia

Author: Henrik Ibsen

Translator: Aarni Kouta

Release date: January 12, 2007 [eBook #20344]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKKAUDEN KOMEDIA ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

RAKKAUDEN KOMEDIA

(1862)

3-NÄYTÖKSINEN KOMEDIA

Henrik Ibsen

Suomentanut
Aarni Kouta

Ensimmäisen kerran julkaissut
Werner Söderström Osakeyhtiö 1915.

Esittämisehdoista sovittava suomentajan kanssa.

Os. Rautalampi.

HENKILÖT:

ROUVA HALM, virkamiehen leski.
SVANHILD, }
ANNA, } hänen tyttäriään.
FALK, nuori kirjailija. }
LIND, jumaluusopin ylioppilas. } hänen asukkaitaan.
GULDSTAD, tukkukauppias.
STYVER, kopisti.
NEITI SKÄRE, hänen morsiamensa.
STRÅMAN, maalaispappi.
ROUVA STRÅMAN, hänen vaimonsa.
YLIOPPILAITA, VIERAITA, PERHEITÄ ja KIHLATUITA PAREJA.
PAPIN PERHEEN KAHDEKSAN TYTÄRTÄ.
NELJÄ TÄTIÄ, SISÄKKÖ, PALVELIJA, PALVELIJATTARIA.

(Tapahtuu *rouva Halmin* maakartanossa Drammensvejenin varrella.)

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Kaunis puutarha epäsäännöllisine, mutta aistikkaine laitteineen; taka-alalla vuono saarineen. Vasemmalla päärakennus lasiseinäkuisteineen, ja sen yläpuolella avoin ullakko-ikkuna; oikealla etualalla avonainen huvimaja pöytineen ja penkkeineen. Voimakas iltavalaistus. Alkukesä; hedelmäpuut kukkivat.

Esiripun noustessa istuvat kuistilla ROUVA HALM ja ANNA tehden käsitöitä sekä NEITI SKÄRE kirja kädessään. Huvimajassa FALK, LIND, GULDSTAD ja STYVER; pöydällä punssikannu ja laseja, SVANHILD istuu yksin taka-alalla vuonon rannalla.

FALK

nousee, kohottaa lasinsa ja laulaa:

Riemun, leikin lempee paikka puisto tää on paahteinen; mitä siitä, syksy vaikka murtaa toivot keväimen. Ylläsi kuin valkosumu häilyy kukat oksillaan, — huomenna ne tuulen humu siroitelkoon maailmaan.

HERROJEN KUORO.

Huomenna ne tuulen humu siroitelkoon maailmaan.

FALK.

Miksi kesken kukoistusta ajatella hedelmää? Miks on mieles murheen-musta, huokaat elon hyörinää? Linnunpelätit miks soivat päässä rumain riukujen? Veikot hilpeet, linnut voivat laulaa lailla tiukujen!

HERROJEN KUORO.

Veikot hilpeet, linnut voivat laulaa lailla tiukujen!

FALK.

Suojasta miks kukkatarhain karkoittaisit lintusen? Suo sen viedä toivees parhain palkaks sulo-laulujen. Heelmä myöhäinen jos vaihtuu lauluun, niin sa voitat vaan: muista, että hetket haihtuu; kohta halla hyytää maan.

HERROJEN KUORO.

Muista, että hetket haihtuu, kohta halla hyytää maan.

FALK.

Tahdon elää, riemurinnoin laulaa, kunnes kuihtuu maa, — heittää sitten nuoruus-innoin, mi ol' kerran ihanaa! Portti auki; laitumelle käykööt laumat nälkäiset; kukan taitoin; sama kelle jäivät kuolleet

tähtehet!

HERROJEN KUORO.

Kukan taitoin; sama kelle jäävät kuolleet tähtehet!

He kilistävät ja tyhjentävät lasit.

FALK

naisille.

Kas tässä laulu, jota pyysitte; — ei juossut aatos, anteeks suokaa se.

GULDSTAD.

Vähät, kun soi ei vain se sorakielin.

NEITI SKÄRE

ympärilleen katsoen.

Mut läksiköhän Svanhild lentohon —? Alussa kuunteli hän intomielin; *nyt* on hän poissa.

ANNA

osoittaa taka-alalle.

Ei, hän *tuolla* on.

ROUVA HALM

huoaten.

Ei koskaan käyttäydy hän muiden tavoin!

NEITI SKÄRE.

Anteeksi, herra Falk, mun mielein avoin, niin — runollinen — laulu lopussaan ei ollut kuin sai alku toivomaan.

STYVER.

Sovittaa helposti ois viimeisiin säkeihin voinut vielä lisää hiukan.

FALK

kilistää hänen kanssaan.

Kuin kittiä puun syviin halkeemiin, se kyllä kiillon saa, kun tekee tiukan.

STYVER

antamatta itseään häiritä.

Se hyvin käy; ma kokemuksestain sen tiedän.

GULDSTAD.

Tekin runotarten miesi?

NEITI SKÄRE.

Armaani? Kautta taivaan!

STYVER.

Hiukan vain.

NEITI SKÄRE

naisille.

Romanttinen hän on.

ROUVA HALM.

Niin huhu tiesi!

STYVER.

En enää; pitkät ajat on jo siitä.

FALK.

Ei romantiikan kiilto kauan riitä.
Mut ennen siis —?

STYVER.

Kun rakastunut ma viel' olin.

FALK.

Ehtikö jo sammua sun lemmenkiihkos? vähänpä se kesti!

STYVER.

Olenhan *kihloissa* nyt julkisesti; *se* paljon enemmän on mielestäni!

FALK.

Oot aivan oikeassa, ystäväni! Suur edistys on tapahtunut varmasti, kun lemmityks' se käy, mi ennen armasti.

STYVER

muinaisille muistoille suloisesti hymyillen.

Mitenkä outoa, kun muisto palaa menneeseen aikaan! Tokko uskotkaan?

Falkin puoleen kääntyen.

on siitä seitsemän nyt vuotta vaan, kun konttorissa runoja tein salaa.

FALK.

Sa?

STYVER.

Luona pöydän parhaan.

GULDSTAD

naputtaa lasiinsa.

Vait, älkää johtako nyt häntä harhaan.

STYVER.

Vapaana varsinkin ma iltaisin runoja suuret määrät kirjoitin, viis, kuuskin liuskaa ilman lepoa!

FALK.

Kun potkaisit vain runohepoa, se laukkaan läks —

STYVER.

Ol' yhtä hyvää sille paperi leimaton ja leimattu.

FALK.

Ain' yhtä hyvin sujui runoilu?
Mut kuinka löysit laulun temppeleille?

STYVER.

Avulla lemmen, kuinka sanoisin! Hän mulle temppeleihinpääsyn takas, jost' tuli lemmittyäni myöhemmin, mut silloin oli —

FALK.

Ainoastaan *rakas*.

STYVER

jatkaen.

Niin kumma aika; unhoon joutui laki; *tunnelmaa* yksinomaan kynä haki juostessaan paperilla rapisten, soi ilmassa kuin sävel vapisten; — ja vihdoinkin lähetin ma kirjehen hänelle — hän —

FALK.

Jonk' olet sulhanen.

STYVER.

Häneltä saapui heti vastaus; täys selvyys, — hyväksytty hakemus!

FALK.

Ja — luona pulpettis sa kasvoit heti; kuivalle maalle poika lempens veti!

STYVER.

Tietysti.

FALK.

Siihen päättyi runo-virkas?

STYVER.

Sen koommin tarvetta en tuntenut; samassa kuivi laulun lähde kirkas; myöhemmin joskus olen kokeillut, mut synny ei vain riviäkään enää, rupeevat soinnut tekemään nyt tenää, en ymmärtää voi, minkä takia ei synny *runoa*, vaan *lakia*.

GULDSTAD

kilistäen hänen kanssaan.

Mies silti ootte, kautta kunniain!

Falkille.

Te luulette, ett' Teitä varten vain on valmistettu onnen virran pursi; mut varokaa, tuo matka monen mursi. Ma laulustanne väittää tohdi en se runollinen onko kaikin puolin. Mut moraaliltaan, muusta vähät huolin, se tosiaan on *ala-arvoinen*. Millaista taloutta oisikaan, kun kaikki linnut vapahasti saisi hedelmänalut syödä oksiltaan; kun karja puistosta sais laidunmaan, kun lehmät, lampaat täällä taivaltaisi? Ens kevännä ois täällä ihanaa!

FALK

nousee.

Ens, tulevainen! Kuinka painostaa tuon »tulevainen» sanan velto aate, se riemun-rikkaalle on mieron

vaate! Jos kielen valtiaana olla saisin hetkenkin, sielusta ja mielestä armotta sanan tuon ma karkoittaisin kuin x:än, z:an kirjakielestä.

STYVER.

Sanassa toiveen pahaa en ma nää.

FALK.

Jumalan kauniin maan se pimentää. »Seuraava rakkaudemme», »emäntämme», »ens eine», »tulevainen elämämme», — syy on tuon aatteen, opin *varovaisen*, *se* riemun lapsest' tekee mierolaisen. Elomme turmelee se kokonaan, se surmaa nautintomme lyhven hetken; et rauhaan pääse jälkeen päivän retken, venheesi kiittää rantaan »seuraavaan»; levähtää sittenkään ken vielä tohti? Ei, riennä eelleen »seuraavaa» vain kohti. Näin rauhatonna halki elon jatka, — ties päättyykö ees tuollapuolen matka.

ROUVA HALM.

Hyi, herra Falk, ei puhua saa noin!

ANNA

ajatuksiinsa vaipuneena.

Sanansa hyvin ymmärtää ma voin; puheessaan paljon totuutta on varmaan.

NEITI SKÄRE

huolestuneena.

Rakkaani moista kuuntelemaan toin, hän hullummaks vain käy. — Oi, ääntä armaan kuuletko, Styver; joudu!

STYVER

piippuaan puhdistellen.

Paikalla.

GULDSTAD

Falkille.

Ei haittaa varovaisuus, puhetta kuunnelkaa miehen kokeneen ja harmaan; aatelkaa vain, jos laulun loisitte Te tänään, tokkopahan voisitte työhönne käyttää koko varaston, mi Teillä runouden kultaa on, huomenna työpö-tyhjä oisitte, kun uutta *luovanne* taas soisitte; — kimppuunne saisitte vain arvostelun.

FALK.

Siit' tokkohan on nostajaksi melun; sovussa samaa tietä rinnakkain astuisin kera arvostelijain.

Keskeyttäen ja toiseen asiaan siirtyen.

Mut, Lind, mik' on sun? Älä murjottain noin istu, ole iloinen ja vapaa; tutkitko rakennuksen tekotapaa?

LIND

havahtuu ajatuksistaan.

Miks niin?

FALK.

Pois silmiäs et tuolta saa, ne parvekkeelle yhä tuijottaa. Kaarrokset laajat lasiseinä-kuistin vieneetkö sulta ovat mielen, muistin? Uurrettu ovenlukko taitehikas, talonko pääty, koristeista rikas? Syy niidenkö, tää sun ei ole vikas?

LIND

säteilevän näköisenä.

Erehdyt; syleilee mua *elo* kuuma. En muuta vaadi, nykyisyyden huuma mun mielein täyttää. On kuin helmaani maailman kaikki aarteet tulvisi! Laulusta riemun kiitos, ystäväni; sen kirjoitit kuin sydänverelläni!

Kohottaa lasinsa vaihtaen Annan kanssa katseen, jota toiset eivät huomaa.

Ma tuoksuvaisen kukan maljan juon, hedelmät kernaasti ma muille suon!

Juo pohjaan.

FALK

katsoo häneen yllätettynä ja liikuttuna, mutta pakottautuu keveään äänilajiin.

Arvoisat naiset, täähän uutta on! Lind kääntynyt on yhteen uskohon. Mies eilen virsikirja käissä kävi, nyt runorumpua hän päristävi. — Arvellaan synnyinlahjaks laulunhenki; mut armotta saa arki-ihminenki, kuin syöttö-hanhi, lihoakseen vaan runonkin roskaa niellä toisinaan, niin että, sisukset jos kaivetaan esille, niin ne tihkuu suurien sanojen ihraa, rasvaa runojen.

Lindille.

Sua kiitän muutoin, pyrintös on oivat; yhdessä kanteleemme vasta soivat.

NEITI SKÄRE.

Kai hyvin, herra Falk, nyt sujuu työ? Maaseudun rauha, — siimes kukkatarhain, se eikö runoniekkan paikka parhain — —

ROUVA HALM

hymyillen.

Mies muut' ei tee kuin vetelehtii, syö.

NEITI SKÄRE.

Emännän saatuanne rouva Halmista, ma luulin, että syntynyt ois valmista.

Osoittaa oikealle.

Tuo pieni huvimaja kätkössään, sen sopivampaa liekki ensinkään; se eikö henkeä saa heräämään — —

FALK

menee kuistille ja nojautuu kaidetta vasten.

Sokaiskaa silmät, syöskää minut vaivaan, niin laulan valkeudesta vapaan taivaan. Minulle hankkikaa ees lainaks muru, tuimimmat tuskat, lannistava suru, niin riemulaulu huulillani soisi. Mut parhainta, jos hankkia ken voisi minulle naisen, jota jumaloisi mun henkein. Rukoillut oon sitä aina, mut yhä viiptyy taivaan kallein laina.

NEITI SKÄRE.

Tuo puhe säädytönt' on!

ROUVA HALM.

Liiankin!

FALK.

Oi älkää luulko, että kulkisin ma tyhjää liehakoiden lemmen vuoksi; keskellä riemun ikivarjoihin hän lähteä sais jumalainsa luoksi. Henkistä harjoitusta kaipaen ma, ois tässä tarpeeks voimistelua.

SVANHILD

on edellisten vuorosanojen aikana lähestynyt; seisoo nyt ihan Falkin vieressä ja sanoo varmasti, vaikkakin äänessään leikillinen sävy:

Ma anon, että taivas Teille antaa tuon osan; — mutta olkaa silloin mies.

FALK

on kääntynyt yllätettynä.

Ah, neiti Svanhild! — Tahdon kaikki kantaa. Mut täysin luottaa voiko, Herra ties, ett' anomuksenne on oikein tehoova? Vain mairitusta, nähkääs, kuulee Jehoova. On Teillä luja tahto, riistää voi se rauhan, jonka tyyni tunto soi; mut tärkein usko on, mi kapinoi ei vastaan.

SVANHILD

puoleksi leikillään ja totisena.

Murhettanne varrotkaa vain, mi hyytäin käy kautt' elon kenttäin aavain, — yöt, päivät jäytää lailla sielun soiman. Te silloin tunnette mun uskoin voiman.

Lähtee naisten joukkoon.

ROUVA HALM

hillitysti.

Te ette sovuss' elä milloinkaan.
Nyt herra Falk on varmaan vihoissaan.

Jatkaa hiljaista ja kehoittavaa puhettaan. Neiti Skäre sekaantuu keskusteluun. Svanhild seisoo kylmänä ja äänettömänä.

FALK

menee hiukan aikaa hiljaa mietittyään huvimajaan ja puhuu itsekseen:

Varmuuden minkä katseessansa näinkään. Mut voinko luottaa hänen uskoonsa, ett' taivas tahtoo —

GULDSTAD.

Ette sinnepäinkään! Niin ei lie taivas poissa suunnilta, se että moiset hupsut toiveet täyttäis. Parempi ois, jos herrat nerot käyttäis liikettä ruumiin hiukan hyväkseen. Te päivät pitkät päilyntää vain veen katsotte; pilkkokaa ees polttopuita, niin hassun-oikkujanne kirotuita ei Teillä parin viikon päästä lie, siit' olen vallan varma, hitto vie.

FALK.

Tienhaarass' seison nyt kuin aasi ihan; mua henki kutsuu, viittoo viehkeys lihan; mi viisaint' ensin valikoida ois.

GULDSTAD

kaataessaan laseihin.

Pien naukku vain, se harmit huuhtoo pois.

ROUVA HALM

katsoo kelloaan.

Jo kahdeksan; on aika kohta lässä, pian pappi perheineen voi olla tässä.

Nousee ja rupee järjestämään parvekkeella.

FALK.

Tännekkö pappi?

NEITI SKÄRE.

Päästä tuokion!

ROUVA HALM.

Kerroinhan, että luottaa tulohon —

ANNA.

Mut herra Falk ol' poissa silloin juuri.

ROUVA HALM.

Niin oikein. Älkää olko onneton; tulonsa kaikille on riemu suuri.

FALK.

Mut ken hän on, tuo tuoja riemun taimen?

ROUVA HALM.

Rovasti Stråman, kuulu sielunpaimen.

FALK.

Hereille nimi muistini nyt sai, suurkäräjille valittu on kai hän hyödyttämään kansaa, isänmaata.

STYVER.

Suur puhuja.

GULDSTAD.

Mut rykimäst' ei laata hän voi.

NEITI SKÄRE.

Hän myötään vaimon tuo —

ROUVA HALM.

Ja lapsia —

FALK.

Armaitaan huvittaakseen ensin hiukan, — myöhemmin saa toimi-alan tiukan, mietinnöt, kysymykset kokoon rapsia; ymmärrän.

ROUVA HALM.

Miesten mies on rovasti!

GULDSTAD.

Vain nuoruudessaan aika vekkuli.

NEITI SKÄRE

loukkaantuneena.

Mut, herra Guldstad! Lapsuudesta asti ihmisten arvokkaiden vakavasti puhuvan kuullut olen rovastin vaiheista, tunnen miehen romaanin.

GULDSTAD

hymyillen.

Romaanin?

NEITI SKÄRE.

Romantiikaks sitä sanon, mi tuskin mahtuu arki-aivoihin.

FALK.

Valtaavan herätätte tiedon janon minussa.

NEITI SKÄRE

jatkaen.

Ainahan on joitakuuta häikäilemättömiä irvisuita! Muistatte kai tuon ylioppilaan, mi kehno uskoi julkeudessaan neronsa pieneen, naurettavaan voimaan, ja ryhtyi »Russelia» mestaroimaan.

FALK.

Rovasti lienee runo valtainen, näytelmä hurskas tai sen kaltainen?

NEITI SKÄRE

hiljaisiin kyyneliin liikutettuna.

Ei lainkaan, — mies on vain hän sydämen. Mut tällainen kun seikka eloton näin paljon pahaakaan saanut on ja herättänyt intohimot väärät ja syvät näin —

FALK

osaa-ottaen.

Ja moiset suuret määrät —

NEITI SKÄRE.

Niin tarkka silmäanne jo eikö nää, mitenkä —

FALK.

Täss' ei mitään hämärää. Mut epäselväks yhä, aioin sanoa, romaanin sisältö ja laatu jää. Tyydyttää varmaan nautinnon se janoa; mut nopeammin loppuun tirkistää —

STYVER.

Tärkeimmät seikat kerron tuota pikaa.

NEITI SKÄRE.

Ellei vain muistissasi ole vikaa; suo minun —

ROUVA HALM.

Osaisinhan minäkin!

NEITI SKÄRE.

Ei, rouva Halm, jo pääsin vauhtihin. Hänt' ylioppilaana pidettiin pääkaupunkimme parhaimpana päänä, omaksui uudet aatteet, kyvykkäänä —

ROUVA HALM.

Ja otti osaa seuranäytelmiin.

NEITI SKÄRE.

Varrotkaa hetkinen! Hän maalas, soitti, —

ROUVA HALM.

Ja tarinoillaan kaikki haltioitti.

NEITI SKÄRE.

Varrotkaa hiukan; muistan tismalleen. Myös perehtynyt säveltaiteeseen hän oli — julkaisikin nuotteineen teoksen »Sonetteja sulo Marjan». Niin hempeästi soitti hän tuon sarjan.

ROUVA HALM.

Hän nero oli kerta kaikkiaan!

GULDSTAD

hillitysti.

Epäili jotkut hänen aivojaan.

FALK.

Mies käytännön, ei kirjatoukka mikään, ties väittää, että katsomatta ikään ja arvoon, rakkaus tehnyt on Petrarkoja kuin rikkaus ja laiskuus patriarkkoja. Mut ken on Marja?

NEITI SKÄRE.

Rouva Stråman, johon koht' tutustutte, kuten kohtalohon tään parin. Yhtiön ol' tytär hän —

GULDSTAD.

Puunlastausliikkeen.

NEITI SKÄRE

lyhyesti.

Siitä vähät huolin.

GULDSTAD

Hollantiin vei se tuotteit' enimmäen.

NEITI SKÄRE.

Tuo runotonta on nyt kaikin puolin.

FALK.

Siis tytär yhtiön?

NEITI SKÄRE

jatkaen.

Niin, suuren, rikkaan. Arvaatte kai, ett' oli kosijoita; laumoittain ympärillään kiehui noita. —

ROUVA HALM.

Kamariherran muistan mainehikkaan.

NEITI SKÄRE.

Ol' aina naisen oikeus kallis Marjalle. Teatterissa Stråmanin kun näki, hän antoi heti lähdön sulhassarjalle —

FALK.

Sai pitkän nenän ylväs ylkäväki?

ROUVA HALM.

He kaksin nousi romantiikan harjalle!

NEITI SKÄRE.

Aatelkaa sitten vanhaa, julmaa isää, mi sydämiä särki säälimättä; kun tuskaan tuohon holhoojan viel' lisää, niin missään nää ei auttavaista kättä. Mut kumpikaan ei ollut uskon; he majaan pyrki olki-kattohon, vuonasta uneksi, mi ravinnon vain sois —

ROUVA HALM.

Ol' lehmä huippu haaveilon, —

NEITI SKÄRE.

Lyhvesti, niinkuin itse usein sanoivat, pient' tölviä he taivaalta vain anoivat.

FALK.

Ah niin! Ja —?

NEITI SKÄRE.

Maria luopui suvustaan.

FALK.

Luopuiko —?

ROUVA HALM.

Luopui.

FALK.

Uljast' tosiaan.

NEITI SKÄRE.

Ja muutti ullakolle sulhon luoksi.

FALK.

He omans' yhteen — vihkimättä — keräsi?!

NEITI SKÄRE.

Hyi olkoon!

ROUVA HALM.

Hyi! Miesvainajani juoksi kiireessä todistajaks —!

STYVER.

neidille.

Kiista heräsi nyt tosideikkain sivuutuksen vuoksi. Käydessä asioita kertomaan järjestys aina olkoon kohdallaan. Mut päähäni ei mahdu, millä eli tuo pari —

FALK

jatkaen.

— ajatella ei voi veli, ett' ullakolla vuona asusteli.

NEITI SKÄRE

Styverille.

Minusta päivän selvä on tuo peli: Ei yhteen sovi rakkaus ja hätä, kaks hellää syäntä tulee toimehen.

Falkille.

Mies kantelettaan soittaa heleätä, klaveeri-oppilait' ei Marja jätä —

ROUVA HALM.

Ja hiukan velkaa, ymmärrätte sen —

GULDSTAD.

Konkurssiin saakka Marjan liikkeiden.

ROUVA HALM.

Mies silloin paikan sai ja toimi-alan.

NEITI SKÄRE.

Näin kirjeen, jossa Stråman vannoi valan, ett' täyttää tehtäväns', se vaikk' ois karu.

FALK

täydentäen.

Ja siihen päättyi miehen elontaru.

ROUVA HALM

nousee.

Puutarhaan lähtekäämme katsomaan eivätkö vieraamme jo kohta tulle.

NEITI SKÄRE

kietoutuen viittaansa.

On viileätä.

ROUVA HALM.

Kaulavaippa mulle tuo, Svanhild.

LIND

salavihkaa Annalle.

Eeltä käy!

ROUVA HALM.

Nyt tulkaa vaan!

SVANHILD menee sisälle rakennukseen; muut, paitsi FALK, lähtevät taka-alalle ja katoavat vasemmalle. LIND, joka on seurannut heitä, pysähtyy ja palaa takaisin.

LIND.

Mun ystäväni!

FALK.

Samat sanat!

LIND.

Suo kätesi! Riemuun kuolen, ellen suuhun saa sanaa kertoaksein —

FALK.

Kiire tuo pois heitä; ensin kuullaan, hirsipuuhun mies sitten pannaan. Miksi visusti aarteensa ystävältä maahan kaivaa; — näät kieltää ollenkaan ei maksa vaivaa: Osalles onnen arpa lankesi!

LIND.

Sain onnen kauniin linnun paulaani!

FALK.

Elossa, — ansass' säästy henkikin?

LIND.

Maltatko vielä uottaa sekunnin.
Kihloissa olen!

FALK

reippaasti.

Kihloissako!

LIND.

Niin! mist' uljuus, — miestä siinä kysyttiin! Ma lausuin, — ah, ei sanat sitä kuvaa; mut ajattele naista punastuvaa, kaunista, nuorta, — ollut vihoissaan hän ei! Tuot' tuumi, veli, uskallusta! kaikk' kuuli hilliten hän itkuaan; lie *merkit* hyvät?

FALK.

Miks'ei; jatka vaan.

LIND.

Tuo eikö kaikki tiedä kihlausta?

FALK.

Niin luulis, mutta varmuus olla sietää; nuo seikat neiti Skäre yksin tietää.

LIND.

Ma tiedän, tunnen ikivarmuuden!
On kaikki selvää, mitään pelkää en.

Säteillen ja salaperäisenä.

Käteeni ottaa sain tuon kätösen, kun pöydältä hän korjas tarjottimen!

FALK

kohottaa lasinsa ja tyhjentää sen.

Liittoonne kukkaset siis keväimen!

LIND

tekee samoin.

Pyhästi vannon kautta luoja nimen, hänt' että lemmin saakka kuolohon kuin nytkin: — siksi suloinen hän on.

FALK.

Kihloissa! Siksi profeetat ja lain mies heitti ilman katumuksen merkkiä.

LIND

hymyillen.

Laulustas luulit johtuvan sen vain —!

FALK.

Niin runoniekat uskossaan on herkkiä.

LIND

vakavasti.

Ei, Falk, ei teoloogiakaan suljeta onnesta tästä pelkkään huoleen, vaivaan. Vaikk' *kirjan* avulla ei yksin kuljeta kuin tikapuita myöten iloon taivaan. Nyt *elost'* etsin Luojaa mielin vakain; parempaa varron sydämeltäin satoa, rakastan kortta, pienintä maan matoa; suur onni elää lahjoittaen, jakain.

FALK.

Mut sano —

LIND.

Muut' ei ole sanottavaa, — toisille sydäntämme älä avaa.

FALK.

Mut eteenpäin oot ajatellut varmaan.

LIND.

Aatellut? Eteenpäin? Täst' alkaen ma elän hetkessä vain keväimen. Ma katseen käännän puoleen onnen armaan; *yhdessä* hallitsemme vaiheet sen. Ei sanoa ees rouva Halmkaan vois raikkaalle kukkasellein: »Kuihdu pois!» On tahtoin luja, *hänen* katseens' syvin, siks kasvaa, *nousee* kukkasemme hyvin!

FALK.

Sinulle hyvin sopii onnikin!

LIND.

Soi elinhaluni kuin huima huilu; oon vahva; eessäni jos oisi kuilu, ylitse heti kohta hyppäisin!

FALK.

Tai käyttäksemme arkipuhetta:
Sinusta rakkaus on tehnyt peuran.

LIND.

Jos kiittäisinkin peuran vauhdilla, niin tietäisin, mink' etsisin ma seuran!

FALK.

Huomenna lentää saat, sa ethän suotta vuoristoon lähde kera kvartetin. Nyt turkit voinet jättää kotihin —

LIND.

Kvartetti uottaa saa mua sata vuotta! Ma täällä vuori-ilmaa hengitän; on täällä kukat, vuonon väljä vesi, ah, laaksoon tähän laululinnut pesi, ja onnen keijukainen, — täällä on *hän*.

FALK.

Lujasti kiinni pidä, harvinainen on näillä mailla onnen keijukainen.

Katselee rakennusta kohti.

Vait, — Svanhild —

LIND

puristaa hänen kättään.

Poistun, — kertomatta heitä
salaisuus, joka yhdistävi meitä.
Kiitos, ett' otit lämmöllä sen vastaan!
Sen sulle antaa tahdoin ainoastaan.

Lähtee taka-alalle muiden luo.

FALK *katsoo hetken hänen jälkeensä, ja kulkee sitten pari kertaa edestakaisin puutarhassa, koettaen silmännähtävästi peittää mielensä rauhattomuutta. Hetken kuluttua tulee SVANHILD ulos rakennuksesta käsivarrellaan kaulavaippa aikoen mennä taka-alalle. FALK lähestyy häntä hiukan ja katselee häntä taukoamatta; SVANHILD pysähtyy.*

SVANHILD

hetken vaiettuaan.

Miks katselette —

FALK

kuin itsekseen.

Piirre tuo on selkein, se silmiensä mereen varjon heittää, hengellä pilkan huulensa se peittää, se siin' on.

SVANHILD.

Mitä? Pelkään Teitä melkein.

FALK.

Te Svanhild ootte?

SVANHILD.

Outoako tää.

FALK.

Mut naurettava nimi on tuon kaltainen.
Se täksi iltaa edes hyljätäkää!

SVANHILD.

Pyyntönne liiaksi on itsevaltainen —

FALK

hymyilee.

Hm, »Svanhild» — »Svanhild» — —

Äkkiä vakavasti.

Miksi
saittekaan
jo lapsena
tuon
kuolon
muistuttimen?

SVANHILD.

Se ruma onko?

FALK.

Kaunein päällä maan, mut meille liikaa kaiku on tuon nimen. Mitenkä neiti nyky-aikainen noin ankaraa voi nimeä ees käyttää? Se pankaa joukkoon muinaismuistojen.

SVANHILD.

Mielenne varmaan sadun Svanhild täyttää —

FALK.

Mi kuoliaaksi syyttä tallattiin.

SVANHILD.

Lain mukaan ei voi enää käydä niin. Vereni aatoksissa usein kiehui, uneksin ratsullani ajavan reippaasti halki vapaan maailman, tuulessa harja niinkuin lippu liehui!

FALK.

Niin aina lienee asian tuon laita. »*Aatoksiss'*» estä meit' ei mikään aita, hevostaan pelvotta kaikk' kannustaahan; — *teossa* kiltisti me jäämme maahan; sill' elo lienee kallis kaikillen, ja liian vaikea on kuolon vaali.

SVANHILD

eloisasti.

Ma tohdin, mutta näyttäkää myös maali, mi täysin eloni on arvoinen! Maa uusi hiekka-aavikoiden takaa, — ellei, niin viisain paikallaan ken makaa.

FALK

pilkallisesti.

Ymmärrän Teidät; *ajan* lienee syy.

SVANHILD

lämpimästi.

Juur ajan niin! Kun vuono tyventyy, ei purjeet venhettänne eespäin auta.

FALK

ivallisesti.

Niin, rauhass' olkoon ruoska, kannusrauta, kun odota ei häntä aarteheet, mi kotikentät jätti rauhaiset, min ylväs ratsu maailmalle juoksi. Vain aatelin on *kulku kulun vuoksi*, nyt turhuudeksi sitä sanotaan; niin tarkoittitte.

SVANHILD.

Niinpä melkein vaan. Päärynäpuuta katsokaa, kuink' on se tänä vuonna tyhjä, kukaton. Mut mennä vuonna seiso i nuokkuen se heelmäin painosta, ah muistan sen.

FALK

hiukan epävarmana.

Ma uskon; mutta entäs oppi tuosta?

SVANHILD

hienosti.

Ett' tuhmaa miehen nyky-aikaisen perässä päärynöiden ain' on juosta. Jos liika-sadon antanut on puu, tuo runsaus harvoin heti uudistuu.

FALK.

Ma tiesin, että jäljilt' ette haihtuisi, ett' opetukseen kertomus tuo vaihtuisi.

SVANHILD.

Aikamme hyve aivan toinen lie.
Totuuden uhriksi ken mitään vie?
Min arvoinen on yksilön nyt tie?
Miss' sankari?

FALK

katsoo terävästi häneen.

Valkyyria miss' on?

SVANHILD

puistaa päätään.

On tässä maassa väsyttö Valkyyriaan!
Kun uskoamme tyrkytettiin Syyriaan,
Te läksittekö ristin-taistohon?
Teilt' aate puheess' sai vain työtä tarkkaa, —
Lähetys-Sanommat kai kaksi markkaa.

Äänettömyys. Tuntuu siltä kuin Falk aikoisi vastata, mutta pidättäytyy ja nousee pari askelta ylemmäksi puutarhassa.

SVANHILD

katselee häntä hetken, lähestyy ja kysyy lempeästi:

Vihainen ootteko?

FALK.

En, mikään maista ei mulle vaan.

SVANHILD

ajatuksiinsa vaipuen ja osaa-ottavaisesti.

Kaks Teillä vastakkaista on luonnetta — —

FALK.

Sen hyvin tietänen.

SVANHILD

kiivaasti.

Mut miksi?

FALK

kuohahtaen.

Siksi, että inhottavaa on käydä sieluansa näytellen, kuin ihmiset, mi syämens' aina avaa, — paljastaa tunteitansa lauseparsin, kuin naiset, jotka paljain käsivarsin kaduilla käyvät! Svanhild, — Teitä toiseksi ma luulin — noin en noiden muiden moiseksi —

kääntyy hänen jälkeensä, tämän mennessä huvimajaa kohti ja toisaalle katsellessa.

Te kuuntelette —?

SVANHILD.

Ääntä, joka palaa jok' ilta, aurinko kun kultaan valaa maailman, silloin saapuu lintu tuo, — kas tuoss' — sen äsken kätki lehvät nuo — ma uskon, että joka ihminen, mi laulun lahjaa saanut ei maan päällä, sai Luojaltansa pienen lintusen — mi hälle yksinomaan laulaa täällä.

FALK

ottaa maasta kiven.

Ei lintuaan siis laskea saa harhaan, se ettei eksy toisten kukkatarhaan.

SVANHILD.

Se totta on; mut mull' on omani. Ei vallassani sana, laulunääni; mut sävelet kun soivat päällä pääni on niinkuin sielussani syntyisi runoja — — viivy ei ne — karkkoovat —

FALK *heittää kiivaasti kiven; SVANHILD kirkaisee.*

se osui! Lakkas laulut ihanat!

kiirehtää oikealle ja palaa pian takaisin.

Pahasti teitte!

FALK

intohimoisella kiihtymyksellä.

Tein vain opin mukaan: silmästä silmä, hammas hampaasta! Ylhäältä Teille tervehdyst' ei kukaan nyt tuo, ei runon mailta lahjoja. Tekonne kostin Teille täten vain!

SVANHILD.

Mun tekoni?

FALK.

Niin! Tähän saakka velloin aaltoili soinnut syvät rinnassain. Ne surmasitte! — sävel kuolinkelloin vainaille soikoon!

SVANHILD.

Ma?

FALK.

Te teitte sen.

Te nuoren voitonuskoin löitte maahan —

halveksivasti.

kun *kihlauduite*.

SVANHILD.

Käsitä ma en!

FALK.

Helposti tuohon selityksen saahan; mies kohta leipään pääsee, — kuuluu vievän perheensä aina taakse Atlantian —

SVANHILD

samassa äänilajissa.

Lisäksi saanee perinnön hän sievän; —
Lindistä puhunette?

FALK.

Paremmin
Te kait —

SVANHILD

hillitysti hymyillen.

Ei sisareni elonvaihe lie outo —

FALK.

Itse ette — —!

SVANHILD.

Onnen-aihe
minulta
evättiin noin
suuri, syvä!

FALK

melkein lapsellisella ilolla.

Te ette siis! Oi kiitos Jumalan!
On taivaan Isä sentään hellä, hyvä!
Te ette ole toisen morsian; —
Tuskalle altis lienee mulla luonne — —

Aikoo tarttua hänen käteensä.

Mua kuulkaa, Svanhild —

SVANHILD

osoittaa nopeasti taka-alalle.

Katsokaahan tuonne!

lähtee rakennusta kohti. Taka-alalta tulevat samassa ROUVA HALM, ANNA, NEITI SKÄRE, GULDSTAD, STYVER ja LIND. Edellisen kohtauksen aikana on aurinko laskenut; maisema on peittynyt hienoon hämääseen.

ROUVA HALM

Svanhildille.

Rovastin perhe saapuu kohta ikään.
Sa kauan viivyt?

NEITI SKÄRE

katsahdettuaan Falkiin.

Vaivaako sua mikään?

SVANHILD.

Päänsärky lievä; nuha enintään.

ROUVA HALM.

Ja kuitenkin käyt täällä avopäin? Tee keitä; siisti sali, vaativainen ruustinna on kuin vanhan kansan nainen.

SVANHILD *menee sisään rakennukseen.*

STYVER

Falkille.

Tunnetko politiikkaa rovastin?

FALK.

Hän lisäverotust' ei taida sietää.

STYVER.

Mut kuinka ois, jos joskus jotakin hän runokokeistani saisi tietää?

FALK.

Se ehkä auttais.

STYVER.

Niinkö, — usko pois, tää kodin kuntoonpano tekee tiukkaa. On lemmenhuolet raskaat, leipä niukkaa.

FALK.

Alusta tuota paras karttaa ois!

STYVER.

Alusko rakkaus?

FALK.

Puhuin **aviosta**, sen orjuudest' ei miestä mikään
nosta.

STYVER

nähdessään, että neiti Skäre lähestyy.

On sulle outoja ne aarteheet, joit' täynnänsä on naisen aatokset.

NEITI SKÄRE

hiljaa.

Mahtaisko Guldstad vekselisi siirtää.

STYVER

vastahakoisesti.

Ma kysyn tahtoisko hän nimen piirtää.

Etääntyvät keskustellen.

LIND

lähestyy ANNAN seurassa ja sanoo hillitysti FALKILLE

Mua kovin painostaa tuo salaisuus, mun täytyy heti —

FALK.

Älä vielä haasta vieraille tunteestanne autuaasta, se Teidän on —

LIND.

Tuo käänehän on uus; — en sulle, Falk, mun ystäväni varmin, ois saanut haastaa nuorest' onnestain!
Ei mikään *sumenna* mun aivojain, —

FALK.

Itselles valmistaa kai tahdot *harmin*? Jos *sitä*, kallis ystäväni, tarkoitat, julkaise liitto, rauhanne näin karkoitat!

LIND.

Monesta syystä arvellut oon tuota, kenties yks seikka niist' on painavin; en kaikkiin näet täällä täysin luota, tääll' ehkä hiipii joku toinenkin, mi katsoo minuun niinkuin kilpakosijaan; se epämiellyttävää oisi tosiaan.

FALK.

Unhoitin aivan, että veli on määrätty *korkeampaan* arvohon. Vain *hetken* olet lemmen pappi vapaa; voit ennen pitkää uottaa ylennystä; mut täysin sotisi se vasten tapaa, ett' tänään vartoisit jo nimitystä.

LIND.

Mut Guldstad —

FALK.

Mitä hän nyt aikaan sais?

ANNA

kainosti.

Se on vain Lindin mielikuvitusta.

LIND.

Ma epäilen tuon miehen aikomusta, hän meidät mielellänsä erottais. Käy taukoomatta luonanne tuo veikka, hän rikas on ja vielä naimaton; armaani, syitä tuhansia on, vain pahaa meille ennustaa tää seikka.

ANNA

huoaten.

Mi vahinko, niin ihanaa ol' näin.

FALK

osaa-ottavasti Lindille.

Vuoks houreen älä onneasi heitä; salaisit kauemmin mun mielestäin.

ANNA.

Vait! Neiti Skäre katselevi meitä!

Hän ja Lind etäännyvät eri tahoille.

FALK

katselee Lindin jälkeen.

Hän rientää nuorta tappiotaan päin.

GULDSTAD

joka on seisonut portaitten luona keskustellen ROUVA HALMIN ja NEITI SKÄREN kanssa, lähestyy ja lyö häntä olkapäälle.

Taidatte täällä mietiskellä runoa?

FALK.

En, näytelmää.

GULDSTAD.

No, älkää hemmetissä; niit' tosiaan Te viitsittekö
punoa?

FALK.

On tässä toinen pihdin pitimissä, yhteinen ystävämme, kuka ties; — mut kirjailemaan hän on vasta mies. Aamusta iltaan mennessä hän sai idyllin valmiiks herrtaisen ja hempeen.

GULDSTAD

ovelasti.

On loppu hyvä!

FALK.

Tietänette kai, se että aina päättyy nuorten *lempeen*. Mut osa vain on tämä kolmikosta; nyt alkaa runoniekkan tuska, josta pusertuu toinen jakso, kihlatuita kuvaava suuri, laaja ilveily, näin ainekset kun vihdoin käytetty on draamaan avion, se seuraa muita.

GULDSTAD

hymyillen.

Ma luulen, että runo-into tarttuu.

FALK.

Miks niin?

GULDSTAD.

Näät kirjailijain joukko karttuu, runolle aatellut myös olen ruveta, —

salaperäisesti.

mut pelkäks haaveiluks se ei saa huveta.

FALK.

Mut ken on sankari, jos saisin kysyä?

GULDSTAD.

Salassa huomiseen sen täytyy pysyä.

FALK.

Te itse!

GULDSTAD.

Tokko kelpaisinkaan siksi?

FALK.

Ken sitten sopivampi sankariksi. Mut sankaritar? Hänet maalta saamme, hälystä kaupungin kai käymme pois?

GULDSTAD

sormellaan heristäen.

Rauhassa tuota seikkaa tuumikaamme! —

Äänilajia vaihtaen.

Mut kelvollinen neiti Halm ehk' ois?

FALK.

Ei tuomioon mun tietoni voi riittää; hänt' en voi moittia, en myöskään kiittää. —

Hymyillen.

Mut olkaa varuillanne, ettei vain »runonne» joudu käsiin pilkkaajain. Jos väärin käyttäisin nyt luottoanne, kertoisin aivan toisin puheitanne.

GULDSTAD

hyväntahtoisesti.

Tyytyisin, estää en vois tekojanne.

FALK.

Aivanko niin?

GULDSTAD.

Ei tässä auta hätä; ammattineuvoja ois typerätä sen hylkiä, joll' ei oo kipinätä.

Poistuu taka-alalle.

FALK

ohimennen Lindille.

Sa olit oikeassa, kauppiamies tunnettas uhkaa murhamiehen tavoin.

Poistuu.

LIND

hillitysti Annalle.

Niin varmasti mun vaistoni sen ties; nyt asiasta tehtävä on avoin.

Lähestyvät ROUVA HALMIA, joka seisoo NEITI SKÄREN kanssa rakennuksen luona.

GULDSTAD

Styverin kanssa keskustellen.

On kaunis ilma nyt.

STYVER.

Miks'ei, kun vaan on sillä tuulell' —

GULDSTAD

leikillisesti.

Onko rakkautenne vaarassa?

STYVER.

Se on kyllä kohdallaan —

FALK

joka on saapunut siihen.

Mut *kihlaus*?

STYVER.

Sitä uhkaa paha enne.

FALK.

Hurraa! ma kuulen vielä kilinää runonkin rovon, vaikka rikkaus meni!

STYVER

loukkautuneena.

En yhteyttä voi ma ymmärtää välillä runojen ja kihlaukseni.

FALK.

Sa älä tutki lemmen olemusta, se herkkä on, ei siedä kosketusta.

GULDSTAD

Styverille.

Teit' auttaa voisinko, se sanokaa, niin tuumimme.

STYVER.

Tuot' olen aprikoinut, mut päivän pitkään päätökseen en voinut ma päästä, esittää en asiaa.

FALK.

Sua auttaa voin ma sanoin muutamini: Kevyttä päivää tokko siitä asti oot nähnyt, kihloihin kun vakavasti —

STYVER.

On joskus painostanut kovinkin.

FALK

jatkaen.

Velvollisuudet raskaat, joille palttua kernaasti antaisit, jos kävis vain se päinsä —

STYVER.

Viisainta, jos kieles talttua vois heti! Hoitanut oon asiain;

Guldstadin puoleen kääntyen.

ens kuussa menot kovin lisääntyvät; kun menee naimisiin, niin saahan vaimon —

FALK

iloisesti.

Sinertyy nuoruutesi taivaat syvät, tuo oli sävel laulu-aikas aimon! Ymmärsin heti, että tarvitset vain sakset lujat sekä lentimet!

STYVER.

Saksetko?

FALK.

Tahdon-sakset, joilla niteet leikkaisit, katkaisisit kaikki siteet pois lentääksesi —

STYVER

raivostuneena.

Raa'aksi nyt käyt!
Lainrikkoksesta syyttävän mua näyt!
Sa miltei sanot: Styver, sinä pakenet!
Julkista häväistystäkö sa hakenet, —
mua sanas solvaa!

FALK.

Hupsua on tuo.
Muidenkin tarkoitukses kuulla suo!

GULDSTAD

hymyillen Styverille.

Hämäryys sanojanne hiukan painaa! tahdotte ehkä?

STYVER

rohkaisee mielensä.

Pientä pankkilainaa.

FALK.

Vai lainaa!

STYVER

reippaasti Guldstadille.

Siirtäjätä vekseliin, mi nousisi noin sataan taaleriin.

NEITI SKÄRE

joka on tällä aikaa seisonut rouva Halmin, Lindin ja Annan kanssa.

No mutta, onnea! Voi, kuinka somaa!

GULDSTAD.

Mit' onkaan siellä?

Lähtee naisten luo.

STYVER.

Ei ees puheen lomaa.

FALK

kietaisee iloisesti kätensä Styverin kaulaan.

Hurraa! nyt torvet meille toittottaa, ett' Amorissa veljen Styver saa!

Vetää hänet mukanaan toisten luo.

NEITI SKÄRE

haltioituneena herroille.

Tää lemmen näky eikö meitä jalosta!
He kihloiss' ovat!

ROUVA HALM

liikutuksesta kyynelehtien sillä aikaa, kun paria onnitellaan.

Kahdeksas, mi talosta on tästä täysin turvattuna
luopunut;

Falkin puoleen kääntyneenä.

muut serkkuja, — kaikk' kera asujain — —

Joutuu niin voimakkaan liikituksen valtaan, että peittää kasvonsa nenäliinalla.

NEITI SKÄRE

Annalle.

Saat onnittelijoita laumoittain!

Hyväilee häntä liikutettuna.

LIND

tarttuu Falkin käteen.

On niinkuin onnesta ma oisin juopunut.

FALK.

So; — kihlattuna liittynyt oot kait autuuden *kohtuusseuran* jäseneksi; ei mässäystä! säätävät sen
lait!

Kääntyy Guldstadin puoleen kasvoillaan pahansuopaisen osanoton ilme.

No, kauppaneuvos!

GULDSTAD

tyytyväisenä.

Onnen enteheksi ma kummallekin tätä arvelen.

FALK

katsoo ällistyneenä häneen.

Murheenne kantaa voitte vaieten kuin mies.

GULDSTAD.

Tuo puhe selvitystä sietäisi.

FALK.

Ikäänkuin aikeitanne en ma tietäisi.
Teill' oli toiveet —

GULDSTAD.

Niinkö? Tosiaan?

FALK.

Sit' ette kieltää voine kokonaan; Te neiti Halmista kai tarkemmin kysyitte —

GULDSTAD

hymyillen.

Heitä lienee kaksikin?

FALK.

Te toista — sisartako tarkoittitte?

GULDSTAD.

Sisarta juuri, häntä, — tuota *toista*. Hän sietäis huomiota erikoista. Ois pakko myöntää, jos vain tuntisitte lähemmin hänet, että varjohon tääll' ansiotta joutunut hän on.

FALK

kylmästi.

Vioista kaikista hän lienee vapaa.

GULDSTAD.

Ei suinkaan; virheetön ken meistä ois; hän hallitse ei seurustelutapaa —

FALK.

Mi puute.

GULDSTAD.

Perehtyä siihen vois hän helposti, jos joutuisi vain mukaan; lyön veikkaa, että —

FALK.

Kiista siitä pois.

GULDSTAD

hymyillen.

Käsittää nuorta naista voiko kukaan!

FALK

hullunkurisesti.

Ne talvirukiin lailla orastaa, kun lumessa ja roudassa on maa.

GULDSTAD.

He joulut juoksee tanssitilaisuuksissa —

FALK.

Miss' seikkailu- ja juorujutut soivat —

GULDSTAD.

Kun kevätlämpö läikkyä avaruuksissa —

FALK.

Niin pikku naikkosemme vihannoivat!

LIND

tulee saapuville ja tarttuu Falkin käteen.

Tein viisaasti, nyt vasta syämein saa varmuuden — kaikki valoisalta näyttää!

GULDSTAD.

Kas siinä sulho; meille kertokaa, millaiset tunteet yljän mielen täyttää.

LIND

vastenmielisesti kosketettuna.

Ei tarvis niitä muille toittotaa.

GULDSTAD

leikkiä laskien.

Noin pahan tuulen kun sais Anna tietää!

Lähestyy naisia.

LIND

katselee hänen jälkeensä.

Tuot' ihmistä ken enää saattaa sietää!

FALK.

Erehdyit miehen suhteen, —

LIND.

Kuinka niin?

FALK.

Hänt' Annaan nähden syyttä epäiltiin.

LIND.

Siis Svanhildia?

FALK.

Ulkopuolla aivan

leikillisesti.

ma olen. Uhri vieraan asian!

LIND.

Sa tarkoitat?

FALK.

En nähnyt lukevan sun lehteä?

LIND.

Et.

FALK.

Maksais ehkä vaivan; näät miehestä vain siinä kerrottiin, min terve hammas joutui hohtimiin, kun serkku poti vammaa onnetonta.

NEITI SKÄRE

katselee vasemmalle.

Nyt saapuu pappi!

ROUVA HALM.

Liekkö heitä monta?

STYVER.

Kahdeksan lasta —

FALK.

Tuo on melkein hurjaa!

NEITI SKÄRE.

Säädylisyyden kannalta jo kurjaa!

Tällä välin kuullaan vaunujen pysähtyvän ulkopuolella vasemmalla. Pappi, hänen vaimonsa ja kahdeksan pikku tyttöä, kaikki matkatamineissa, astuu sisälle yksi kerrallaan.

ROUVA HALM

rientää tulijoita vastaan.

Tuhansin tervetulleet!

STRÅMAN.

Kiitos vaan!

ROUVA STRÅMAN.

Pidotko Teillä on —

ROUVA HALM.

Ei laisinkaan!

ROUVA STRÅMAN.

Jos häiritsemme —

ROUVA HALM.

Häiritsette! Miksi? Saavuitte tänne aivan parahiksi; kihloihin taivas Annan mennä soi.

STRÅMAN

puristaa Annan kättä mahtipontisesti.

Mun suokaa julistaa: on rakkaus paras aarteista, sitä syö ei täällä koi, ei ruoste raiskaa, eikä kaiva varas.

ROUVA HALM.

Niin hauskaa, että toitte kaupunkiin pienoiset myötä.

STRÅMAN.

Vielä neljä muuta lapsosta meiltä kotiin jäi.

ROUVA HALM.

Vai niin.

STRÅMAN.

Niin hentoa on kolme pikku suuta, ne ettei menetystä isän armaan viel' itke.

NEITI SKÄRE

rouva Halmille hyvästellessään.

Lähdön aika on jo varmaan.

ROUVA HALM.

Myöhempään toki ennen istuttiin!

NEITI SKÄRE.

Mun täytyy vielä Jensenihin ennättää; kiireesti heille uutinen tää lennättää; tädeille suurta iloa se suo. Nyt, Anna kulta, heitä kainous tuo; — huomenna tulvii onnittelijoita sun ympärillä, välttää et voi noita!

ROUVA HALM.

Hyvästi sitten!

Toisille.

Tarjota kai saan
teetilkan? Käydään sisään katsomaan!

ROUVA HALM, STRÅMAN, hänen vaimonsa ja lapsensa sekä GULDSTAD, LIND ja ANNA lähtevät sisään rakennukseen.

NEITI SKÄRE

käydessään lemmittynsä käsivarteen.

Nyt haaveilkaamme! Silmäs ylös luo, kuu valta-istuimellaan siellä loistaa! Mut ethän huomaakaan!

STYVER

tylysti.

Mun rauhass' suo aatoksein
vekselistä ensin poistaa.

Poistuvat vasemmalle. FALK, joka edellisen kohtauksen aikana on taukoamatta katsellut STRÅMANIA ja tämän vaimoa, jää yksin puutarhaan. Ilta on kokonaan pimennyt; tulet ovat sytytetyt sisällä rakennuksessa.

FALK.

Kuollutta kaikk' on, palanutta kartta —! Kautt' elon näin he kaksin kiirehtää. He ovat niinkuin kaksi mustaa vartta, kankaalle jotka kulon jälkeen jää; — vain autiutta, minne kantaa näkö, — ken vehreyttä tuo vielä elohon!

SVANHILD

tulee ulos parvekkeelle kädessään kukkiva ruusu, jonka hän asettaa kaiteelle.

Vain yksi — yks —!

SVANHILD.

Te täällä pimeessäkö?

FALK.

Ja säikkymättä? Parhainta täällä' on. Sisällä ettekö Te pelkää tuolla, luo lamput siellä valon vainajiin —

SVANHILD.

Hyi!

FALK

katsellen Stråmania, joka näyttäytyy ikkunassa.

Muoin hänkin oli uljas niin; hän lemmen vuoksi tahtoi elää, kuolla; nous kirkon tapaa vastaan taistohon, hän riemulauluun puki lemmenaatteet —! Nyt peittää vartta pitkät pyhävaatteet, — kaksjalkainen hän turman näytös on! Ja nainen, puettuna roikkuvaan hameesen, viistoihin ja rumiin

kenkihin, on runotar, mi kaipuun kauneimpaan ois miehessänsä herättänyt henkihin. Tulesta jäljellä on tuskin sauhu! *Sic transit gloria amoris!*

SVANHILD.

Kauhu mun mielein täyttää aatellessain tätä: kadehdi kenenkään en elämätä.

FALK

reippaasti.

Luonnottomuutta vastaan tästä alkain me kaksi vannoudumme suureen sotahan.

SVANHILD

päättään puistaen.

Ja lankeamme oman miekan otahan niin totta kuin lie tanner alla jalkain.

FALK.

On voitto sen, ken voimiaan ei hajota. Me arkihengen seurakuntaan emme voi enää kera lauman laakeen vajota! Vuoks yksilöllisyyden taistelemme vapaina totuuttamme rakastain. Me emme kuulu joukkoon vaappuvain. Henkenne hehku liekehtien palaa, sananne aatoksiimme voimaa valaa. Suvaita pakkoa Te ette voi, verenne kierron täytyy olla vapaa; Te ette seurata voi toisten tapaa, äänenne yhteiskuurossa ei soi.

SVANHILD.

Sokaissut tuska on mun, uskokaa, monasti rintaani se pusertaa! Ratani itse tahdoin kerran rastia —

FALK.

Aatoksissa?

SVANHILD.

En, tosi teossa.

Tädeiltä riitti silloin neuvoja, —
Kyseessä oli heikko, hauras astia — —

Lähemmin.

sanotte »aatoksissa»; julkisesti ma — maalariksi aioin antautua.

FALK.

Tulokset?

SVANHILD.

Tyhjät; lahjain puute esti; mut vapaus vain kutsui yhä mua; sivellin näyttämöksi silloin vaihtui —

FALK.

Nuo tuumat tietenkäin myös pian haihtui?

SVANHILD.

Vanhimman tädin vuoksi muutin majaa; hän tytöst' tahtoi koti-opettajaa — —

FALK.

En kuullut ole *tätä* milloinkaan!

SVANHILD.

He toki ovat olleet varuillaan.

Hymyillen.

He »tulevaisuuteni» menneeks luulis, jos nuoret herrasmiehet tämän kuulis.

FALK

katselee mietteissään häntä hetken osaa-ottavasti.

Oon aavistanut kohtalonne tuoksi. — Kun ensi kerran Teidät täällä näin, Te muista erositte mielestäin, Te ette ketään voineet päästää luoksi. Pöydässä seura mallikelpoinen, tee lämmin tuoksui, — jutut, juurut juoksi, miesväki neitten punehtuvain vuoksi kuhersi lailla kesyin kyyhkysten. Pulmista uskonnon ja siveyden puhuivat neitseet kypsät, vanhanlaiset, ylisti taloutta naidut naiset, siellä olitte kuin viluvarpunen. Kun vihdoin noussut oli lörpöttely teemässäykseen, arkihummaukseen, — Te hohditte kuin hopeainen hely, mi vasken joukkoon näytti joutuneen. Olitte raha maasta kaukaisesta, mi käy ei mukaan kurssin tunnetun, töin tuskin kelpas keskusteluhun se voista, taiteesta ja runoudesta. Kun neiti Skäre juuri juttuun hyökkäs —

SVANHILD

äänessään totisempi vivahdus.

Takana Styver niinkuin hahmo sankarin, kädessä hattu niinkuin ase ankarin —

FALK.

Äitinne silloin pöydän takaa nyökkäs: »Juo, Svanhild, tee näät joskus jäähtyykin!» Te joitte teenne iljettävän, haalean, kuin nuoret, vanhat juo tuon juoman vaalean. Mut Svanhild nimen jäin ma valtahan; Völsungatarun muistin kaamean, sen heimot laajat, joiden hurme kasti tannerta, ulottuivat meihin asti; näin hahmossanne toisen Svanhildin, tään ajan mukainen vain oli muoto. Vuoks valheen tauotkoon nyt veren vuoto, on joukot väsyneet jo taistoihin; mut rikos aikamme jos pilkkaa lakia, käy syytön kuoloon suvun synnin takia.

SVANHILD

hienolla ivalla.

Kuvia julmia noin vois ei luulla teehöyryn herättävän elohon; mut Teille henkein ääntä siellä kuulla ei ihme, missä henki vaiti on.

FALK

liikutettuna.

Miks nauraa, välkkyy kyneleiden vuo pilkkanne takaa, — hyvin nään ma nuo. Maan tomuun vaipua he Teidän suo, saveksi sotkee, jonka muodot muuttuu, nyt tuhattaiturit kun työhön puuttuu, he kömpelösti kaiken esiin tuo. Maailma jäljittelee taivaan Isää, *kuvansa mukaan* Teidät uudeks luo se; se muovaa, muuttaa, poistaa sekä lisää. *Valmiina* vihdoin jalustalle tuo se riemuiten Teidät: Kaavat täyttää hän! Hän henkii rauhaa kiven viileän! Kun lamput, kruunut luovat häneen valon, hän sopii koristeeksi koko talon!

Tarttuu intohimoisesti hänen käteensä.

Jos henkisesti Teidän täytyy kuolla, sit' ennen *eläkää*! *Mun* olkaa vaan; pian kultahäkkiin Teidät suljetaan. Maailmannainen viihtyy hyvin tuolla, mut naisellisuus, jota rakastan, pois kuihtuu. Silloin kauas karkkoan; mut *täällä* alkoi elon kukkain kuu, — täällä' lehvään puhkes laulujeni puu; sain siivet; — luottaa jos voin Teihin yhä, täällä' laulun lahja mulle kasvaa pyhä!

SVANHILD

lempeästi soimaten irroittaessaan kätensä Falkin kädestä.

Nuo sanat miksi mulle lausuite?
Vapaina kohdata ol' ihaninta.
Täytyykö lupauksin onnen hinta
vain maksaa, eikö ilman kestä se!
Miks puhuite? nyt kaikki ohi on.

FALK.

Päämäärän näytin, sitä tavoittakaa, oi ylväs Svanhild, — tahtonne jos vakaa on olla uljas, vapaa, pelvoton!

SVANHILD.

Vapaako?

FALK.

Se on tosi vapautusta, kun tehtävänsä täysin täyttää voi; suojaksi vastaan syntiinlankeemusta kauneuden taivas Teidät mulle soi. Kohota haukan lailla tuulta vastaan mun täytyy korkeuksiin noustaksein; Te ilmakehä ootte siivillein; saan kantovoiman Teiltä ainoastaan. Mun olkaa, sitten oma olkaa muiden, — koska putoo lehdet puiden. Sielunne rikkauden jos henkein saa, takaisin laulusta ma laulun annan; valossa lampun sitten vanhetkaa kuin kukka kellastuvan kesärannan.

SVANHILD

katkeroitumisensa peittäen.

Vaikeeta Teitä kiittää olla taitaa, vaikk' aarteet sydämenne nähdä sain. Mua katsotte kuin lapsi rannan raitaa, se josta pillin taittaa päiväks vain.

FALK.

Parempi seisoakko suossa lie, syyshalla kunnes lehtivaipan vie!

Kiivaasti.

On Teidän *pakko*, ootte velkapää minulle runsaat Luojan lahjat nää. Runoina unelmanne soimaan jää! Pahasti tein, kun tapoin lintunne, ol' laulun kirjain kirja Teille se. Niin laulakaa, mua ette jättää voi, runoni silloin Teille kiittäin soi!

SVANHILD.

Ja kun mun *osaatte*, kun tyhjä oon, kun viime virteni syysilman täyttää?

FALK

katselee häntä.

Te silloin käytte linnun kohtaloon.

Osoittaa puutarhaan päin.

SVANHILD

hiljaa.

Kiveä taitavasti voitte käyttää.

FALK

hymyilee ivallisesti.

Kerskailkaa voimaa sielun vapauden, mi kaiken uhrais, jos vain olis maali!

Voimakkaasti.

Sen Teille näytin, vallassanne vaali iäinen on.

SVANHILD.

Te tietänette sen:
Teitämme yhteen ei voi mikään liittää.

FALK

kylmästi keskeyttäen.

Maailman olkaa, puhe tää jo riittää.

SVANHILD

on kääntänyt äänettömästi hänelle selkänsä. Nojaa kyynärpäillään kaidetta vasten tukien päätään käsillään.

FALK

astuu muutamia askeleita edestakaisin, ottaa esille sikarin, pysähtyy SVANHILDIN läheisyyteen ja virkkaa hetken vaiti-olon jälkeen:

Tää Teistä naurettavaa on, kun perehtyä sain aatoksiinne, heti näin ma sen.

Keskeyttää ikäänkuin vastausta varrotakseen. SVANHILD vaikenee.

Teill' on vain siskon tunteet, tyttären; niin ihminen voi perinpohjin erehtyä; — täst' alkain suojassa ma hansikkain uskallan lähestyä Teitä vain. — —

Odottaa hiukan, mutta kun SVANHILD jää liikkumattomana paikoilleen, hän kääntyy ja lähtee oikealle.

SVANHILD

kohottaa päänsä lyhyen äänettömyyden jälkeen, katselee kiinteästi häneen ja lähestyy.

Te tarjositte pelastavaa kättä, kiitokseks sana vakaa peittämättä. Käytitte kuvaa, josta käsitin selvästi »lentonne» ma »pilvihin». Sanoitte nousevanne haukan lailla päin tuulta, koska ylös pyrkii se; *ma* olin tuuli alla siipenne, — mua ilman olisitte voimaa vaila. — Niin kurjaa! Matalata suorastaan, — itsekin näitte, kuinka naurettavaa! Se hyvään maahan sattui lankeemaan; näät *toisen* näyn minulle se avaa, mi selvä on, ei onnu laisinkaan. Te ette haukan lailla kohoo suoraan, paperi-, runoleija ootte vain. Sen minuutta ma aina turhaan hain, se supistuu näät pelkkään purjenuoraan. Sen rinta töherretty täytehen ol' vekseleitä laulun vastaisen; sen siivet kompalauluinensa hosui vain ilmaa, mutta harva niistä osui; ol' pitkä pyrstö runo aikamme, sen piti virheillemme ruoskaa häilyttää, mut voimiaan ei saattanut se säilyttää, vain vikojamme hiljaa moitti se. Anoitte voimatonna multa näin: »Mun suokaa nousta länteen taikka itään! Mies runoinensa viekää ylöspäin, en siskoist', äidistä ma piittaa mitään!»

FALK

puristaa kätensä nyrkkiin voimakkaan sisällisen liikutuksen vallassa.

Nimessä taivaan —!

SVANHILD.

Mua uskokaa, en lasten leikkiin osaa ottaa saa: Mut Te, Te hengen töihin syntynyt — tyydytte runon pilviretkeen rentoon. On rihman varass' elontyönne nyt, min mielivalloin saatan päästää lentoon.

FALK

äkkiä.

Mist' alotamme?

SVANHILD

lempeämmin.

Kaunis päätös tää; nyt käänne tulkoon Teille tästä yöstä; mut omin siivin aina lentäkää, vaikk' kantaa vois ne Teidät taikka syöstä. Paperi-runot pankaa pulpettiin, vain elävä on omaisuutta elon; *se* voittaa korkeuden ja kuilun pelon; valitkaa nyt, ei aikaa aatoksiin.

Lähestyy häntä.

Nyt täyttänyt ma olen pyyntönne; ma lauloin viime virren oksaltani; oon tyhjä nyt, ol' ainoani se; nyt kivi tähdätkää mun rintahani!

Menee sisälle rakennukseen; FALK jää liikkumatta seisomaan ja katsoo hänen jälkeensä; kaukana vesillä häämöttää venhe, josta kuuluu etäisenä ja hillittynä seuraava laulu:

KUORO.

Puhu, tuuli, nyt siipeen ja purjeeseen, ma kotkana käyn yli vyöryvän veen; lokit jäljessä kirkuen kiittää. Alas aaltoihin nyt älyn arkinen työ! Kenties karit purteni pirstaksi lyö; mut sorjaa *on* laineilla liittää!

FALK

hajamielisenä, ajatuksistaan heräten.

Vai laulua? Se Lindin kuoro on, harjoittaa huomiseen se ilohon!

GULDSTADILLE, *joka tulee ulos päällystakki käsivarrella.*

No, kauppaneuvos, — poisko hiivitte?

GULDSTAD.

Ma päällysnutun ensin ylle viskaan; ei arki-älyt viimaa sietäne, tää ilta-ilma koskee kovin niskaan. Hyv' yötä!

FALK.

Sana yksi ensin vain! Tekoa *suurta* yhä turhaan hain! mi miestä kysyy — —!

GULDSTAD

pilkallisella äänenpainolla.

Olkaa ensin miesi, niin miestä
kyllä aina kysytään.

FALK

katselee häneen mietteissään ja lausuu verkkaan:

Ohjelman täyden lausua hän tiesi.

Puhkee vilkkaasti puhumaan.

Unesta valveennuin nyt elämään, nyt heittänyt oon elon suuren arvan, näät — piru vie — nyt —

GULDSTAD.

Kirota ei saa, se tuskin
kärpästäkään pelottaa.

FALK.

Nyt työn on aika sekä sanan harvan! Lyön Luojan suunnitelmat kumohon; — ei elinvoimat turhaan enää vuoda; maailmanrakenteeni tyhjä on; — huomenna, sunnuntaina — tahdon luoda!

GULDSTAD

hymyillen.

Niin, näyttäkää, ett' teette myöskin työtä; mut ensin nukkumaan, siis hyvää yötä!

Menee ulos vasemmalle, SVANHILD näyttäytyy huoneessa kuistin yläpuolella, hän sulkee ikkunan ja vetää alas uutimet.

FALK.

Toimintaan; pois on aika unen armaan.

Katselee ylös SVANHILDIN ikkunaan ja puhkee puhumaan kuin voimakkaan päätöksen vallassa:

Suloisest' uneksi! nyt hyvää yötä; huomenna, Svanhild, kihlaan sinut varmaan.

Menee reippaasti ulos oikealle; vesiltä kuuluu jälleen:

KUORO.

Kenties karit purtesi pirstaksi lyö; mut sorjaa *on* laineilla liittää!

Vene liukuu hitaasti edelleen esiripun laskeutuessa.

TOINEN NÄYTÖS.

Sunnuntai-iltapäivä. Juhlapukuiset naiset ja herrat juovat kahvia parvekkeella. Avonaisten lasi-ovien läpi näkyvät useimmat puutarhamajassa olevat vieraat; sieltä kuuluu seuraava laulu:

KUORO.

Pois käykää joukkohon kihlattujen! Nyt on lempenne julkinen, vapaa, sylitysten nyt istua armastaen koko päivän voitte te suudellen; — ei urkkijat teitä nyt tapaa.

Nyt kaksin kauniisti haaveksikaa; lupa siihen on kaikkialla. Kotipaikan rakkautenne nyt saa; sitä hellien voitte te kasvattaa; orastanne ei viedä saa halla!

NEITI SKÄRE

sisällä majassa Lindille.

Tuot' etten tiennyt; Teidät suutuksiin ois —!

MUUAN NAINEN

samassa paikassa.

Ihan kaivelee se sydänalassa!

TOINEN NAINEN

ovella Annalle.

Hän *kirjoitti*?

MUUAN TÄTI.

Ei!

NEITI SKÄRE.

Styver teki niin.

MUUAN NAINEN

parvekkeella.

Mitenkä kauan kihlaus oli salassa?

Juoksee majaan.

NEITI SKÄRE.

Sormuksen ostanet kai huomenna.

USEAT NAISET

innokkaina.

Lindistä mitta!

NEITI SKÄRE.

Mitä hupsua; sen Anna tekee.

ROUVA STRÄMAN

parvekkeella, eräälle sukkaa kutovalle naiselle.

Putos silmukka!

SISÄKKÖ

ovella, kädessään tarjotin.

Pien kupponen?

MUUAN NAINEN.

Vain tilkka lomaan jutun.

NEITI SKÄRE.

Niin hauskaa, että saat sa uuden nutun ens viikoks, jolloin käytte vieraissa.

VANHAHKO NAINEN

majassa ikkunan luona.

Milloinka käymme talousostoksilla?

ROUVA STRÄMAN.

Nyt hyvät hinnat lienee porslinilla?

MUUAN HERRA

muutamille naisille parvekkeella.

Lind hyväilee tuoll' Annan hansikasta.

MUUTAMAT NAISET

äänekkäällä ilolla.

Hän sitä suuteli!

TOISET

samoin, hypähtävät pystyyn.

Ken uskoisi!

LIND

näyttäytyy ovella, punehtuneena ja hämillään.

Tuo lörpötyst' on!

Poistuu.

NEITI SKÄRE.

Näin sen selvästi!

STYVER

ovella toisessa kädessä kahvikuppi, toisessa korppu.

Nyt väärän kuvan annat asiasta; sa todistuksessasi erehdyt.

NEITI SKÄRE

sisällä näkymättömänä.

Käy, Anna, kuvastimen eteen nyt!

MUUTAMAT NAISET

huutaen.

Te myöskin, Lind!

NEITI SKÄRE.

Nyt selkä selkään! Tiukemmin!

NAISET PARVEKKEELLA.

Pituutta Annalla lie vähän niukemmin.

kaikki juoksevat sisään puutarhamajaan, josta kuuluu naurua ja äänestä puhetta hetken ajan.

FALK

joka edellisen kohtauksen aikana on kävellyt ympäri puutarhassa, tulee nyt etu-alalle, pysähtyy ja katselee sisälle, kunnes melu on jonkunverran asettunut.

Tuoll' lemmen runoutta surmataa. — Mies kerran joutui syömään leipää, vettä, kun nautan teurasti hän siten, että se kitumaan jäi henkitoreissaan; mut nuo — nuo tuolla —, käyvät valloillaan. Ois mieli —; ei, on sana tyhjää, valan ma vannoin, että toimia nyt alan.

LIND

astuu nopeasti ja varovaisesti ulos ovesta.

On vihdoin vuoro muoti-asioiden; nyt pääsen pakoon —

FALK.

Varma olla voit onnesta; taajasti kuin sääsket, koit tääll' lentää laumat onnittelijoiden.

LIND.

He hyvää tarkoittavat varmasti, vaikk' kyllä vähempikin riittäisi. Saa osanotto moinen voimat voipumaan; pois hetkeks pakenin ma tänne toipumaan.

Aikoo mennä ulos oikealle.

FALK.

Sa minne menet?

LIND.

Kojuhumme pois.

Koputa, lukossa jos ovi ois.

FALK.

Mut etkö Annaa luokses tahdo hetkeksi?

LIND.

Ma moisen katson ihan turhaks retkeksi. Istuimme yöllä kauan puhellen; sain hälle sanotuksi tähteellisimmän; minusta muutoin aina onnen sisimmän parissa oltava on säästään.

FALK.

Oot oikeassa; liian vapaa, avoin ei olla saa —

LIND.

Pois päästä minut nyt. Ma piipun poltan järkimiehen tavoin; en viikkoon sauhuja lie vedellyt. Taakalle sydämen se oisi kirvoitus; nää päivät rukkasia uotin kauhulla —

FALK.

Ei sulle pahaa tehne pieni virvoitus.

LIND.

Makunsa vanha, hyvä lienee sauhulla.

Menee ulos oikealle, NEITI SKÄRE ja MUUTAMIA MUITA NAISIA tulee puutarhamajasta.

NEITI SKÄRE

Falkille.

Lind varmaan tästä läks?

FALK.

Hän juuri, riista.

MUUTAMAT NAISET.

Luotamme karata.

TOISET.

Hyi häpeää!

FALK.

Viel' arka hiukan, mutta kesyttää pian hänet voitte; hiiteen kauna, kiista.

NEITI SKÄRE

katselee ympärilleen.

Hän missä on?

FALK.

Vain tuolla ullakolla, pesäämme pieneen päättyi miehen pako;

Rukoilevasti.

mut älkää häntä alas karkoittako; huoahtaa hänen suokaa!

NEITI SKÄRE.

Kauan olla hän siell' ei saa.

FALK.

Vain hetken, — viskellä taas häntä voitte niinkuin aalto kaarnaa. Nyt tutkii hän kai brittiläistä saarnaa

NEITI SKÄRE.

Englantilaista —?

NAISET.

Tuo on leikkiä!

FALK.

Ei, täyttä totta. Siin' on toimi-alaa, mies siirtolaisten papiks aikoo ryhtyä, ja siks —

NEITI SKÄRE

kauhistuneena.

Hän hupsun-tuumiaan ei salaa?

Naisille.

Nyt saavat tädit neuvotteluun yhtyä!
Hoi Anna, rouva Halm ja kaikki muut!

MUUTAMAT NAISET

liikutettuina.

Tää estettävä on!

TOISET.

Nyt käymään suut!

NEITI SKÄRE.

He saapuvat;

ANNALLE, joka saapuu puutarhasta PASTORIN, TÄMÄN VAIMON ja LAPSIEN,
STYVERIN, GULDSTADIN, ROUVA HALMIN ja MUIDEN VIERAIDEN kanssa.

sa tokko tiedätkään, mit' aatellut on sulhos mielessään? Papiksi merten taa —

ANNA.

Ma tiedän sen.

ROUVA HALM.

Oot luvannut —!

ANNA

hämillään.

Ma liityn hänehen.

NEITI SKÄRE

kahuissaan.

Mies houkuttelee sua —!

NAISET

lyövät vastakkain käsiään.

Niin ovelasti!

FALK.

Hän seuraa sisällistä kutsuaan —!

NEITI SKÄRE.

Mies *vapaa* seuraa sitä kuoloon asti; *kihlattu* seuraa morsiantaan vaan. — Ajoissa ajattele, kulta Anna, pääkaupungin sa olet lapsonen —?

FALK.

Suloist' on kärsiä vuoks aatteen!

NEITI SKÄRE.

Vuoks sulhon aatteen mitään alttiiks panna en tahdo, turhaksi ma katson sen!

Naisille.

Pois tulkaa!

Tarttuu Annan käsivarteen.

Sua neuvon, mieles malta; — hänelle näytä kellä tässä on valta.

Käyvät taka-alaa kohti ja ulos oikealle innokkaasti keskustellen usean naisen kanssa; muut vieraat hajaantuvat eri ryhmiin puutarhassa. FALK pysäyttää STRÅMANIN, jonka vaimo ja lapset alati pysyttelevät hänen läheisyydessään, GULDSTAD kävelee edestakaisin seuraavan keskustelun aikana.

FALK.

Miest' auttakaa, mi uskon vuoks saa otella, kapinan hengen neuvovat he Annalle.

STRÅMAN

ammatti-äänellä.

Miestänsä vaimon täytyy aina totella; — —

Aprikoiden.

Mut kutsun ehkä rakentaa hän sannalle, sen käsityksen päivällä ma sain, en uhriin luota, paljon ehk' on vikaa —

FALK.

Ei pidä tuomita noin äkkipikaa. Vakuutan Teille kautta kunnian: kutsunsa suunnaton on eittämättä —

STRÅMAN

katse kirkastuen.

No niin, — jos sanoa voi peittämättä *niin paljon* vuodessa, — se toista on.

FALK

kärsimättömästi.

Teist' tärkein se, mi mulle arvoton; ma puhun *syämen kutsusta*, — en *tuloista*!

STRÅMAN

tunteelhsesti hymyillen.

Niit' ilman ei voi kukaan julistaa maan päällä Herran sanomata suloista. No niin, jos hän ois *vapaa*, uskokaa, — jos hän ois *yksinäinen*, *riippumaton*, — se silloin kyllä kävis laatuhun; mut Lindin, miehen aivan kihlatun, — yrittää täytyy alle oman katon. Hän vankka on, ja alkaa taistelun, perheensä kasvaa kait jo varsin varhain; — ma oletan, ett' tahto häll' on parhain; — mut sana sanoo: »Hiekalle ei sun rakentaa pidä.» Aivan toista oisi, jos uhri — —

FALK.

Se ei ole suinkaan niukka, sen tiedän.

STRÅMAN.

Niin, — *se* miestä auttaa voisi! Jos *uhrin* anto ei vain ole tiukka, vaan runsas —

FALK.

Aulis, altis ain' on hän.

STRÅMAN.

Hän?" Sanojanne tokko ymmärrän! Papilla uhrista ei muuta huolta kuin *ottaa* —

ROUVA STRÅMAN

katsoo taka-alalle.

Jälleen saapuvat he tuolta.

FALK

tuijottaa hetken hämmästyneenä häneen, ymmärtää hänet vihdoin ja purskahtaa nauruun.

Eläköön *uhri*, — jonka pappi *saa*, — se, joka kukkaroa pullistaa!

STRÅMAN.

Kun päivät päästään valjaissa on aina, niin palkan jouluks saa ja helluntaina.

FALK

leikillisesti.

Totellaan »kutsua» — kun *kulta* takana vain viittoo, — vaikk' ois sitten perheenisänä!

STRÅMAN.

Sanasta osalliseksi pahin pakana saa tulla, kun hän *uhraajain* on *lisänä*.

Hillitysti.

Tään asian voin kyllä järjestää.

Eräälle pikku tytöistä.

Käy, Metta, noutamassa isän pää.

Tarkoitan piipunpäättä, ymmärrätkös sä —

Etsiskelee takkinsa takataskusta.

ei varroppas; se täällä onkin kätkössä.

Lähtee ylöspäin astelemaan ja täyttää piippunsa, vaimo ja lapset seuraavat häntä.

GULDSTAD

lähestyy.

Minusta tuntuu, että käärmeeksi ruvennut ootte lemмен yrttitarhaan!

FALK.

Ei heelmät tiedonpuun vie ketään harhaan, ne viel' on vihreet.

Lindille, joka tulee oikealta.

Jouduit nopsasti?

LIND.

Huoneessa siivo oli suunnaton; risoiksi uutimemme revittynä, siruina lamppu, kappaleina kynä, musteessa vallan palkit permannon —

FALK

lyö häntä olalle.

Kevääni merkki hävitys tuo on. Eloa katsoin uudinten vain takaa, valossa lampun yksin runoilin; kamarilauluni nyt lopetin; — auringon paahteessa maa eessäin makaa; — oon muuttunut, mua kutsuu kevään vapaus, sytyttää lauluun toiminta ja tapaus.

LIND.

Ma vähät huolin, kuinka runoilet; mut anoppini uutimia et tään koommin enää kappaleiksi leikkaa.

FALK.

Hän, joka uhraa vain, ei mitään säästäne, ei edes tyttäriään, — tokkopa hän kovin suree moista pikku seikkaa!

LIND

vihoissaan.

Tää tykkänään on sopimatonta, ei millään häpeättä tästä päästäne! kuitenkin, sovi hänen kanssaan siitä; mut lamppu oli yksinomaan mun —

FALK.

Voit heittää hiiteen tyhjän arvelun; valoisa kesä eikö sulle riitä, — on lamppu turha?

LIND.

Ymmärrä en sua; et muista, ett' on kesä lyhyt niin. Jos jouluksi ma aion valmistua, en aikaa tuhлата saa turhuuksiin.

FALK

ihmetyksissään.

Eteenpäin aattelet?

LIND.

Kait mull' on järkeä; tutkinto
lienee sentään varsin tärkeä —

FALK.

Muistappa: syleilee sua *elo* kuuma; et muuta vaadi, nykyisyyden huuma sun täyttää, — et ees *tutkintoa* kait jouluksi; — onnen kauniin linnun sait paulaasi; on kuin tulvis helmahan sinulle kaikki aarteet maailman!

LIND.

Niin, mutta ymmärrä mun puhettain, *cum grano salis* —

FALK.

Anna tulla vain!

LIND.

Onnesta nauttia voin *aamupäivät*, sen olen päättänyt.

FALK.

On reipast' tuo!

LIND.

Vieraisiin täytyy suvun uuden luo mun mennä, se on aina hukkaa ajan, mut käyttämättä hetket muut jos jäivät, varmasti kaikki menee hujan hajan.

FALK.

Ja viime viikolla, se siltä näyttää, sa aioit laulain maailmalle pois.

LIND.

Havaitsin, että matka pitkä ois; nuo viikot voin ma paremminkin käyttää.

FALK.

Toisesta syystä jäit sa kotia; laaksossa kuulit laululintuja, vuoristo-ilmaa hengitit sa täällä.

LIND.

On ilma täällä kyllä raitista; mut nauttia voi siitä kesäsäällä, vaikk' istuisikin työssä kirjoineen.

FALK.

Mut *kirjan* avullahan taivaaseen ei nousta —

LIND.

Itsepäisempää ei tapaa!
Noin puhuin ollessani *jouten*, *vapaa* —

FALK.

luo häneen katseen ja ristii hiljaisessa ihmetyksessä kätensä.

Sinäkin, Brutus!

LIND.

puoliksi hämillään, puoliksi suutuksissaan.

Ajattele vaan, enemmän multa yhä vaaditaan. On mulla morsian. Sa katso muita suuresti kokeneita kihlatuita, joit' ihmisinä sinun täytyy kiittää, — he väittävät: jos elon taisteluita kaks käy, niin —

FALK.

Selityksesi jo riittää.
Sen keltä sait?

LIND.

Heit' älä koskaan pilkkaa. On Styver mies, mi puhuu totta silkkaa, ja neiti Skäre, kokemusten sarja suur hällä —

FALK.

Entäs rovasti ja Marja?

LIND.

On vallan merkillinen pari tuo; sisäisen rauhan heille sielu suo — ruustinnan muistot kihlauksest' on hukkuneet, hän tietää tuskin mitään rakkaudesta.

FALK.

Se johtuu siit', ett' ovat liikaa nukkuneet he, — uneen häipyä muistot muinaisesta.

Laskee kätensä hänen olkapäälleen ja katselee pilkallisesti häntä.

Ol' viime yönä unesi kait makea?

LIND.

Sit' ensin rauhatonna sain ma hakea, ma ihan järkeäni pelkäsin; mut sitten puoleen päivään loikoilin.

FALK.

On niinkuin jokin ois sun hetkeks tuhonnut.

LIND.

Taas aamust' oon kuin terveyttä uhonnut.

Tämän kohtauksen aikana STRÅMAN on kävellyt edestakaisin taka-alalla keskustellen innokkaasti ANNAN kanssa; ROUVA STRÅMAN ja LAPSET kulkevat perässä. NEITI SKÄRE näyttäytyy nyt myöskin; hänen seurassaan on ROUVA HALM ja joukko muita naisia.

NEITI SKÄRE

ennenkuin on astunut esille.

Lind!

LIND

Falkille.

Kintereillä ovat jällehen!
Pian pakoon.

NEITI SKÄRE.

Varrotkaahan hetkinen! Nyt erimielisyyden voimme ratkaista, mi välillenne syntyä on ehtinyt.

LIND.

Me eri mieltäkö?

NEITI SKÄRE

osoittaa ANNAA kohti, joka on kauempana puutarhassa.

Sen kyynelehtinyt katseensa lausuu. Matka-aikeet katkaista pitäisi Teidän.

LIND.

Kautta taivasten, hän myöntyi —

NEITI SKÄRE

ilkkuen.

Sen on, raukka, näköinen! Varmasti ette tahdo tehdä tenää, kun rauhass' saamme seikkaa tuumia.

LIND.

Mut vastaisuutein parhain unelma ol' uskontaisto tuo!

NEITI SKÄRE.

Ken ajassa valistuneessa uskoo uniin enää? Kas, Styver näki unta äskettäin, ett' tuli kirje, reunustettu näin —

ROUVA STRÅMAN.

Se tietää, että pääsee aarteen makuun.

NEITI SKÄRE

päättänsä nyökäyttäen.

Palkkansa joutui heti uloshakuun.

NAISET piirittävät LINDIN ja poistuvat hänen kanssaan keskustellen ylemmäksi puutarhaan.

STRÅMAN

jatkaen ANNALLE, joka koettaa miltei pujahtaa pois tämän seurasta.

Niin, rakkaat lapset, näistä syistä jo, sen meille sanoo pelkkä puhdas järki, moraaliksi myös ja pyhä sana Herran, huomaatte, että kiistaltanne kerran varmasti kokonansa katkee kärki.

ANNA

puoleksi itkien.

Viel' oon niin kokematon, lapsi ihan — —

STRÅMAN.

Tietysti silloin tuumii, helpostihan pauloihin joudun viekkauksen, vihan; mut älkää epäilykseen vaipuko, — mua sekä Marjaa samoin kohtasihan —

ROUVA STRÅMAN

Äitinne kertoi tänään muinaisista muistoista; olin surrut kuten Te, kun saimme kutsun —

STRÅMAN.

Siitä johtui se, ett' täytyi maalle muuttaa kaupungista; mut joku lantti kun jo oli säästetty, ja reippaat ensi kaksoisemme päästetty, niin haihtui suru.

FALK

hiljaa STRÅMANILLE.

Suuri puhuja

Te ootte!

STRÅMAN

nyökäyttää hänelle päätään ja kääntyy jälleen ANNAN puoleen.

Seisokaa siis vahvana! Miks empiä? Falk kertoi mulle juuri, ett' on tuo paikka päällepäätteeks suuri; — niin eikö ollut?

FALK.

Ei —

STRÅMAN.

Se oli niin —!

Annalle.

Tuloihin voitte päästä *runsasiin*. Miks kieltäytyä? Miksi turhaa raatamista! Te esikuvan voitte ottaa Aatamista ja Eevasta, kas arkin asukkaita — ilmassa liljat — linnut pitkin maita — nuo linnut pienet — linnut — kalain karjat.

Jatkaa hillitysti poistuessaan ANNAN kanssa.

FALK

NEITI SKÄREN ja TÄTIEN lähestyessä LINDIN kanssa.

Hurraa! Tuolt' astuu satureiden sarjat; voittoa vanha kaarti aseissaan!

NEITI SKÄRE.

Hyv' on, ett' Anna täältä tavataan.

Hillitysti.

Voitimme, Falk! — *luo* morsiamen vaan.

Lähestyy ANNAA.

STRÅMAN

tehdén torjuvan liikkeen.

Maaailman apu *tääll'* on tarpeeton; kun henki vaikuttaa, niin liha joutanut pois *sieltä* on —

Häveliäästi..

mun apuni on noutanut
voimansa ylhäältä — —!

ROUVA HALM.

Siis sovinnon nopeesti teemme.

TÄDIT

liikutettuina.

Kaunista on tää!

STRÅMAN.

Sydäntä lieneekö niin penseää, jot' ei tää kohta us vavahuttaisi, vahvistais sekä havahuttaisi? On ylentävää nähdä lapsosta, mi aulista ei kiellä uhria, kun kutsuu velvollisuus.

ROUVA HALM.

Totta tuo, mut toimeias myös
on ollut suku.

NEITI SKÄRE.

Ma myös ja tädit, — mekään emme nuku!

Lindille.

Avaimet syämen Anna Teille suo; mut meiltä, ystävättärilt', ei huku tiirikka, joka voittaa avaimen; —

Puristaa hänen kättään.

jos joskus tarvis ois, niin tulkaa luottaen luoksemme, — ystävyys tää aina kestää.

ROUVA HALM.

Luonanne oomme, sano sitä suotta en —

NEITI SKÄRE.

Tahdomme epäsovun synnyn estää.

STRÅMAN.

Oo, rakkaus, ystävyys on tässä voittanut! näin riemun-haikeaa ei hetkee muuta!

Kääntyy LINDIN puoleen.

Nyt, nuori mies, on aikas vihdoim koittanut!

Johtaa ANNAN hänen luokseen.

Neitseesi ota, — anna hälle suuta!

LIND

ojentaa kätensä ANNALLE.

En matkusta!

ANNA

lausuu vuorosanansa yht'aikaa LINDIN kanssa.

Ma seuraan sua!

ANNA

ihmeissään.

Et matkusta?

LIND

myöskin ihmeissään.

Sa mukaan?

ANNA

katselee avuttomana ympärilleen.

Mut näinhän tiemme varmaan eroaa!

LIND.

Mit' on tää?

NAISET.

Mitä?

NEITI SKÄRE

innokkaasti.

Ymmärtääkö kukaan tät' erehdystä —

STRÅMAN.

Lupas matkustaa hän —

NEITI SKÄRE.

Lind taas lupas heittää matka-aikeet!

FALK

nauraen.

Ei hätää; kumpikin on taipunut.

STRÅMAN.

Nää pulmat ovat mulle liian vaikeet!

Käy ylös taka-alaa kohti.

TÄDIT

sikin sokin puhuen.

Ken, Herran tähden, alkoi taistelut?

ROUVA HALM

GULDSTADILLE ja STYVERILLE, jotka ovat kävelleet ulkopuolella puutarhassa ja lähestyvät nyt.

Käy täällä kiista yhä tulisempi.

Puhelee hiljaisesti heidän kanssaan.

ROUVA STRÅMAN

NEITI SKÄRELLE, nähdessään, että puutarhapöytää katetaan.

Tee saapuu.

NEITI SKÄRE

lyhyesti.

Luoja kiitos.

FALK.

Eläköön teevesi, tädit,
ystävyyks ja lempi!

STYVER.

Näin ollen tässä ei vaikeutta kohtaa,
suotuisaan loppuun asian voi johtaa.
Pykälän tähän voimme sovittaa:
Alistuu vaimo miehen tahdon mukaan.
On sanat selvät, kiellä sitä ei kukaan —

NEITI SKÄRE.

Mut tasa-arvo siinä iskun saa!

STRÅMAN

Annalle.

Lakia taivaan kuule, siihen luota —

STYVER.

Mut Lind voi myöskin hiukan kiertää tuota; —

LINDIN puoleen kääntyen.

Alallas pysy, siirrä vielä matkaa.

TÄDIT

iloisina.

Se käy!

ROUVA HALM.

Niin, niin!

NEITI SKÄRE.

Nyt ei voi riitaa jatkaa.

SVANHILD ja tytöt ovat kattaneet tällävälin teepöydän parvekkeen portaiden alapuolelle, ROUVA HALMIN pyynnöstä naiset istuvat pöydän ääreen. Muu seura asettuu osaksi parvekkeelle ja huvimajaan, osaksi sinne tänne puutarhaan. FALK istuu parvekkeella. Seuraavan kohtauksen aikana juodaan teetä.

ROUVA HALM

hymyillen.

Pien rajusää siis ohi meni jo. Tuollainen suvisade mieltä virkistää; taas kaksin verroin kirkkaampana

tirkistää hajoovan pilven takaa aurinko.

NEITI SKÄRE.

Niin, vettä vaatii rakkauden kukka, jos vihantana mieli olla sen.

FALK.

Se kuolee, kuivalle jos joutuu, rukka; se siinä lienee kalan kaltainen —

SVANHILD.

Ei, rakkaudelle pelkkä ilma riittää —

NEITI SKÄRE.

Ja siinä kala kuolee —

FALK.

Aivan niin.

NEITI SKÄRE.

Näette, että suunne tukittiin!

ROUVA STRÄMAN.

Jo tuoksun vuoks voi tätä teetä kiittää.

FALK.

Totuutta kukkavertaus ehkä vastaisi. Se kukka on; jos taivas sit' ei kastaisi sateella, niin se kuihtuis sangen pian — —

Keskeyttää.

NEITI SKÄRE.

Mut —?

FALK

sirosti kumartaen.

Tädit ruiskuillansa poistaa vian. — Tuo vertaus on runoniekkojen, lie monet sukupolvet nielleet sen, — mut useimmille epäselväks jää se; ei tietoon tuosta runsaudesta pääse. Mi kukka oikeastaan rakkaus lie? Totuuteen mikä vertaus meidät vie?

NEITI SKÄRE.

Se *ruusu* on; sen tietää jokainen; — elolle suo se ruusunhohtehen.

MUUAN NUORI NAINEN.

Se *vuokko* on, min kasvun kattaa hanki; se aukee vasta, kun ei oo se vanki.

MUUAN TÄTI.

Voikukka on se, joka parhaiten menestyy, mies kun runnellut on sen, ja ehkä tallattuna kukkii enin kuin kertoo kaunis runo Pedersenin.

LIND.

Se *lumikello* on, mi mielihin soi elon helluntaisin sävelin.

ROUVA HALM.

Muratti on se, joka vihannoi, kun talvi maille jään ja lumen toi.

GULDSTAD.

Islannin jäkälä se lienee varmaan: se lääke neitosten on sairaan parmaan.

MUUAN HERRA.

Kastanja vili on se, — kelpaa haloiksi, mut heelmistä ei ole herkkupaloiksi.

SVANHILD.

Kamelia se on; ei ruusun lemuissa käy naiset enää hienommissa kemuissa.

ROUVA STRÅMAN.

Ei, se on kukka, kovin ihana; — varrotkaa — harmaa — ei, vaan — punerva; — mik' on se —? Ihan kieleltä nyt luisti — —; on vallan kummaa, kuinka pettää muisti.

STYVER.

On joka kukkakuva ontuva. Mut *kukkaruukku* vertaust' ei pilaa; yks siihen mahtuu aina *kerralla*, mut *jälkeenpäin* on kahdeksalle tilaa.

STRÅMAN

lapsiparven keskellä seisoen.

Päärynäpuu on rakkaus; valkoinen keväällä kukkavaippa verhoo sen; sijassa kukoistuksen kauniin, uhkeen, pian näämme heelmäsarjan vehreen, muhkeen, mi imee taaton-rungost elonnesteitä; — ja kypsyy viimein, ellei satu esteitä.

FALK.

Niin monta mieltä kuin on miekkosta!
Mut kaikk' on käsittäneet sentään väärin.
Mun vertaustain voitte kuunnella; —
saa sitä vääntää, kääntää mielin määrin.

Nousee ja asettuu puhuja-asentoon.

Äärillä Idän yrtti vihannoi, auringon serkun puistossa se itää —

NAISET.

Tee on se!

FALK.

Niin.

ROUVA STRÅMAN.

Ah, Falkin ääni soi kuin Stråmanin —

STRÅMAN.

Nyt rauhoittua pitää.

FALK.

Sen koti siis on tarumaissa Idän, etäällä aavikoiden paahtehesta; Lind, täytä kuppi! Teestä, rakkaudesta teevesipuheen Teille nyt ma pidän.

Vieraat vetäytyvät lähemmäksi toisiaan.

Tuon kasvin koti satumaassa on; ah, *siell'* on rakkaudenkin paikka parhain. Tuot' yrttiä vain lapset auringon suojaavat siimeksessä kukkatarhain. Niin rakkauden laita myöskin on. Veressä täytyy tulta

auringon myös olla, jotta rakkaus siinä säilyy, kukoistaa, päivän seesteisenä päilyy.

NEITI SKÄRE.

Mut Kiinahan on sangen vanha maa, teen iän siitä saattaa aavistaa —

STRÄMAN.

Vanhempi aivan varmaan kuin Jerusalem.

FALK.

Se tunnettiin, kun autuas Metusalem selaili aapistansa ahkerasti —

NEITI SKÄRE

voiton riemulla.

Olemus rakkauden nuori on!
Tää vertaus on siis aivan mahdoton.

FALK.

On rakkaudella ikää valtavasti; varmemmin tuskin tunnustetaan mitään, sen kansa kaikki tietää lännest' itään; — löytyypä muutamia, jotka keksi sen olemuksen ihan *ikuiseksi*; — tuoss' on sentään liikaa hituinen, — mut ikä sen on vuosisatain pituinen.

NEITI SKÄRE.

Ei erilaista ole rakkautta; mut teetä hyvää on ja huonoa.

ROUVA STRÄMAN.

Teelajeja on sangen paljonkin.

ANNA.

Ensiksi vehree sato keväimen —

SVANHILD.

Se vain on janoon päivän tytärten.

MUUAN NUORI NAINEN.

Se mielet huumaa lailla eetterin —

TOINEN.

Kuin lotus tuoksuu se, on mannan-makea.

GULDSTAD.

Kaupoista *näistä* turha *sit'* on hakea.

FALK

joka on tällävälän laskeutunut alas parvekkeelta.

Arvoisat naiset, kunkin povessa on pieni »taivaan valtakunta» oma. *Siell'* aukee kukkasien sarja soma kainouden Kiinanmuurin takana. Mut pienet Kiinannuket mielikuvituksen, ne jotka huokaa majasissa huvituksen, ja unelmoivat —, hunnut hienot lanteilla, kultaiset kukat käsissä ja ranteilla, — *ne* Teiltä saavat kevään ensi ummut, vähät, jos hyytyy syksyn heelmäkummut. Siks saamme tähteet korkealla hinnalla, — niin kehnot kuin on hamppu silkin rinnalla, — ne puistamalla puusta putoovat —

GULDSTAD.

Siis musta tee.

FALK.

päättään nyökäyttäen.

Mi täyttää markkinat.

MUUAN HERRA.

Lie myöskin teetä nimeltä de boeuf —

NEITI SKÄRE

teeskennellen.

Tuon tietää kait vain suuret tuntijat.

FALK.

Myös olemass' on rakkaus de boeuf; tavataan sitä joskus — romaaneissa, myös silloin tällöin miesten joukossa, naisvaltaan vaipuneissa sankareissa. On tässä paljon yhdyskohtia. Niinmuodoin kertoo taru muinainen, tee että kärsii; tuoksua jää vaille sisintä, jos vain yli merien laivoissa tuotetaan se näille maille. Se meille kuljetetaan pitkin aroja; — sen tulli tuottaa Venäjälle varoja; se *siellä* leimataan, ja oikeana vihdoinkin tänne saapuu tavarana. Samoinhan rakkauskin taivaltaa arolla elon? Hirvittävä tapaus kait lempemme ois myrskyävä vapaus, ei moista kukaan koskaan anteeks saa! »Höystettä siin' ei ole moraalin!» »Pois siit' on laillisuuden tuoksukin!»

STRÅMAN

nousee.

Jumalan kiitos, kristityissä maissa nuo tavarat on kiellettyjä laissa.

FALK.

Jos rauhassa se olla haluaa, sen ensin täytyy käydä kautta kaavojen Siperian, miss' säilyy merten aavojen se hengeltä; — se sitten näyttää saa paperit pappein, lukkareiden, isien, kuomainsa, hiitten, lempoin, vihollisien, ja muiden kunnan miesten, sitäpaitsi Luojansa, joka kaikki ohjas, kaitsi. — Ja sitten viime suuri yhtymä; kultuuri ruvennut on itäistä »taivasten valtakuntaa» ahdistamaan; hirressä mandariinit, muurit hajoo, maan tasalle sen vanha valta vajoo, ja sadon raa'at kädet lyövät lamaan. Pian »taivaan valtakunta» vain on taru, ei tuohon enää kohta kukaan usko; maailma tykkänään on harmaa, karu; — sen yllä riutuu sadun ilta-rusko ja sammuu pois, — mut miss' on rakkaus sitten? Ei sekään ole mailla elävitten!

Kohottaa kuppinsa ilmaan.

Se aikans eli, antaa mennä tuon; — — teevettä Amor vainaan muistoks juon!

Tyhjentää kuppinsa; liikehtimistä seurassa, joka osoittaa voimakasta paheksumista.

NEITI SKÄRE.

Hän vasta hupsuttelee vertauksillaan!

NAISET.

Aatelkaa, että rakkaus kuollut ois —!

STRÅMAN.

Ikäänkuin tässä ei jo nähdä vois sen teetä nauttimassa kukkeimmillaan. On tässä leski surupuvussaan —

NEITI SKÄRE.

Aviopari —

STYVER.

Joka liitostaan on monta rakkauden heelmää niittänyt.

GULDSTAD.

Ja sitten nuoret, jotka yhteen liittänyt on elo, — lemmen kevyt ratsuväki.

STRÅMAN.

Vanhemmat ensin, joiden liitto näki jo tyynet sekä myrskyt —

NEITI SKÄRE

keskeyttää.

Sitten untuvan
hentoinen nuoruus, —
eilen liittohon —

STRÅMAN.

Syys, talvi, kevät, kesä tässä on; sen luulisi jo ihan kouraan tuntuvan, sen silmä näkee, korva tarkkaan kuulee —

FALK.

Ja sitten?

NEITI SKÄRE.

Rakkauden mies kuolleeks luulee!

FALK.

Te ootte ymmärtäneet minut väärin. En väittänyt ees moista ole ma. Mut muistakaa, ett'ei voi mielinmäärin todistaa tulta aina sauhulla. Ma hyvin tiedän, että avioita on solmittu, ja lisättykin perhettä; on rukkasia, kukkasia, erhettä, mitenkä voisin koskaan kieltää noita? Ruusuiset kirjelijut kyllä liitelee, ne sulkee kyyhkyspari, joka — riitelee, on täynnä lempiviä kadut, turut, syö kihla-vieraat makoisimmat murut, on tapa tainnut säätää eri lait, joihinka »lempiväiset» taipuu kait; — — mut onhan meillä myöskin majureita, me omistamme suuren asevaraston, on meillä rumpuja ja paineteita, mut vaieta niist' ehkä sentään parast' on! Meill' on siis miekkoisia miekkavöitä, mut onko silti urhokkaita töitä? Vaikk' oisi leiri asestettu, ankarin, — niin onko silti aina mieltä sankarin?

STRÅMAN.

Kaikessa kohtuus; myönnän tosiaan, ett' on kai joskus ihan liikaa luvattu, kun aivan ainoaksi laatuaan on nuorten leimuava lempi kuvattu. Rakentaa ainiaaks ei sille saata; ei, avio voi meille vasta taata sen kallion, min pohja kaikki kesti, min varassa se seisoo ikuisesti.

NEITI SKÄRE.

Ma tästä olen aivan toista mieltä. Todistus parhain löytynee kai sieltä, miss' ilman pakkoa voi liitto vapaa vuosikaudet kestää; sitä harvoin tapaa.

ANNA

lämpimästi.

Ei, — liitto, mi on raikas, nuorekas, se rikas on ja kaikkivaltias.

LIND

mieltiväisesti.

Kenties on siinä tuoksu aatteen, kuin vuokossa, vain alla hankien.

FALK

puhjeten äkkiä puhumaan.

Langennut Adam! Kotikaipuu vakaa sinulle Edenin soi aidan takaa!

LIND.

Sa hourit!

ROUVA HALM

loukkaantuneena FALKILLE, seisomaan nousten.

Osoita ei ystävyyttä se, että riitaa jälleen haastatte; epäillä Lindin onnea miks syyttä —

MUUTAMAT NAISET.

Se varma on!

TOISET.

Muut sit' ei epäile.

ROUVA HALM.

Ei käynyt Anna tosin keittokoulua, mut taidot nuo hän oppii ennen joulua.

NEITI SKÄRE.

Hameensa itse ompelee hän häihin.

MUUAN TÄTI

taputtaa ANNAN päätä.

Ja viisastuu ja varttuu hommiin näihin.

FALK

nauraa ääneen.

Oi älyn-irvikuva, suulla haastat sa ystäväin, ja hullun-hyppin raastat hengiltä miehen! Etsikö hän järkeä? Oliko keittotaito hälle tärkeä? Hakemaan riemumielin saapui hän raikkainta ruusunkukkaa puistostanne. Te kasvatitte sen; — ja hedelmän hän löysi —!

NEITI SKÄRE

loukkaantuneena.

Puhutteko pilkallanne?

FALK.

On ruusun marja hyvä hedelmä keitossa, — mut ei kevätlempenä!

ROUVA HALM.

Hakea turhaan tanssikeijukaista saa täältä; tääll' ei ole moista naista.

FALK.

Keikaillen kaikki tahtoo puhua talousaatteestansa toimekkaasta; se versonut on siitä valheesta, mi köynnöskasvin lailla kohoo maasta Kiitoksein »tanssikeijulle» ma lupaan, hän syntynyt on suloon, kauneuteen — ah, tanssisaliin kultarihmoineen käy lumo, mut ei imettäjän tupaan.

ROUVA HALM

katkeruutensa tukahuttaen.

Puheenne ymmärrän ma tässä kohdin. Mies kihlaantunut hylkää maailman; *on siinä* ydin koko asian; sen kokemuksestani väittää tohdin.

FALK.

Tietysti; — tyttäret kun siskon naittanut —

ROUVA HALM.

Ja onneikkaasti!

FALK

korostaen.

Liekkö varmaa ihan?

GULDSTAD.

Mitenkä!

NEITI SKÄRE.

Falk!

LIND.

Sa peitses ootko taittanut vuoks kiistan!

FALK

puhjeten puhumaan.

Kiistan, niin, ja riidan, vihan!

STYVER.

Sa maallikko, et tuntija ees alan!

FALK.

Niin olkoon; mutta vannonut oon valan taistella henkeen veriin tästä alkain; ma valheen juuret tallaan alle jalkain, sen valheen, jolle hoivan hellän soitte, min totuutena ylvääst esiin toitte!

STYVER.

Vastustan, ellet todistaa sa voi, siis seikkaan palatkaamme —

NEITI SKÄRE.

Tuki suusi!

FALK.

Se siis on *lemmen* lähde raikas, uusi, mi lesken murheesta nyt tarinoid, — se, jok' ei muinen tiennyt, mitä polo valitus on ja synkkä yksinolo! Se siis on *lemmen* virta voittoisa, mi vyöryy valtimoissa puolisoitten, se, joka voimakkaana, uljaana tapoja muinen uhmas, hupsuja viisaita pilkkas, nauroi ilkamoiden! Se siis on *lemmen* kauneuden-palo, mi kihlauksen kauan kestää suo! Se siis on sama runon liekki jalo, mi laulunhengen konttoriinkin luo! Se siis on *lemmen* onni, joka säikkyy myrskyistä matkaa yli merien, mi *vaatii* uhria, vaikk' aina väikkyy se kauneimpana — *itsens'* uhraten! — Oi ei, Te valheen vaalijat ja isät, seikoille suokaa nimet *oikeat*; sanokaa, että lesket *kaipaavat*, on liikaa väärät kaunisteet ja lisät!

STRÅMAN.

Tää häpeemättömyys on suunnaton!
Sanassa jokaisessa pilkkaa on!

Astuu aivan FALKIN nokan eteen.

Vuoks isäin uskon vastaan uutta tietoa ma tahdon syöstä, miekan vyölle kietoa!

FALK.

Käyn taiston juhlaan niinkuin pitoihin.

STRÅMAN.

Käyn sinne, missä sodan lieskat nuoleksi —!

Lähestyy yhä.

Avio pyhä on kuin pappikin —

STYVER

FALKIN *toisella puolen.*

Ja kihlatut —

FALK.

Laill' lukkarin vain puoleksi.

STRÅMAN.

Katselkaa näitä lapsia; — ne veisaa jo voitonvirttä mulle! Tehdä ei saa noin — kuinka on se lainkaan mahdollista — —; totuuden sana vaatii taipumista; — vain mielettömän korvat lie noin kovat. Nää lapset lemмен hedelmiä ovat — — —!

Keskeyttää hämmentyneenä.

Se tahtoo sanoa — ei, tietenkkin —!

NEITI SKÄRE

leyhyttelee ilmaa nenäliinallaan.

Tuo puhe hämärä on jonkun verran.

FALK.

Ei tuota todistaa vois selvemmin; on hyvä, että kuulla saa tuon kerran. Ilmeinen avio- ja lemменlasten on ero meillä; — viisasta on tuo; nää kypsytet on, raakoja on nuo, nuo villikukkia, nää vartavasten tarhassa nousseet. Lemmemme on järkeä; sen intohimo ei saa mitään särkeä. On lempi meillä erikoinen ala; jäsenet lipun ääreen sitoo vala; on sääty avio- ja sulhasmiesten se, — he virkaan pyrkivät, ja suuta piesten se käy; yhteishenki huolen pitää vuorosta. Ei muusta puutetta kuin laulukuo- rosta —

GULDSTAD.

Ja lehdestä!

FALK.

Niin! Lehti myöskin mukaan! Se oli hyvä aate; lehtensä hän on saaneet metsämiehet, lapset, naiset. Ma toivon, ettei hintaan katso kukaan. Me painatamme julkisesti *tähän* jokaisen liiton, kaikki kihlajaiset; me kurkistamme joka kirjeeseen, min Vilho kyhäs Laura kullalleen; sijasta muiden sanomien murhien, mellakkain, tulenvaurioiden turhien, puretut kihlaukset julkaistaan; on *tiedot*, mistä hintaan huokeimpaan lunastaa vanhat sormukset voi käytäntöön; on kaksoisista, kolmosista selko, — jos pari vihittää, niin turha pelko on, ettei liitto kutsua sais näytäntöön; — ja rukkaset jos joku saa, niin se uutisten muiden joukkoon pannaan heti suunnilleen näin: »Taas lemмен perkele uhrikseen täältä nuoren sielun veti!» Se lehti kannattaa; kun aika koittaa jolloinka tilaajia täytyy voittaa, hyvillä syöteillä ma heitä houkutan; — ma jonkun vanhanpojan pahoin loukutan. On lehti liitolle kuin kukan terälehti; se sille on kuin kaalille on kerälehti —

GULDSTAD.

Sanomain nimi?

FALK.

»Norjan Lemmen Erälehti!»

STYVER

lähestyy.

Et tosissasi moista aikone?
Maineesi täysin turmelisi se!

FALK.

Tosissain aivan. Väitettyhän on, ett' elättää ei lempi miestä saata; tuon väitteen todistan ma kumohon; mun muut' ei tarvitse kuin syödä, maata; voin neiti Skären apuun täysin luottaa, hän antanee kai lehteen Stråmanin »elämäntarun», iloa se tuottaa —

STRÅMAN

kauhulla.

Hallitkoon Herra! Tokko käsitin?
Eloni taru? Oonko tarumainen?

NEITI SKÄRE.

Niin sanonut en!

STYVER.

Erehdys tuon kaltainen —

STRÅMAN.

Ma loukannutko tapoja! On valtainen se valhe! Ain' oon ollut sovinnainen.

FALK.

No niin.

Lyö STYVERIÄ olalle.

On tässä veli, jok' ei horju.
Hän runojensa painatust' ei torju.

STYVER

katsahdettuaan kauhistuneena rovastiin.

Sa ootko hupsu! Sano, kuka näki —!
Runoista syytät — —

NEITI SKÄRE.

Tuo on liikaa jo —!

FALK.

Niin kertoo sentään virastonne väki.

STYVER

suunnattoman vihan vallassa.

Ei mitään kerro koskaan virasto!

FALK.

Niin, petä *sinäkin*; yks mulla on toveri, jok' ei ole uskoton. »Sydämen sadun» Lind kai sepittää, min lemмен tuhois merten myrskysää, maanmiehensä hän lemmelleen on uhrannut, — ei tunteitaan hän ole

millään tuhrannut!

ROUVA HALM.

Tää, herra Falk, on kaikille jo sietämätöntä. Me emme saman katon alle sovi; — ma pyydän, muuttakaa, on auki ovi —

FALK

kumartaen, rouva Halmin ja vieraiden mennessä sisään.

Varroinkin tätä, ollut ei se tietämätöntä.

STRÅMAN.

En koskaan taukoa ma tästä taistosta; Te loukkasitte Marjaa, minua ja lapsiain, Metasta Aaneen asti; — — aatteiden kukko, — kiekaiskaa nyt kaikuvasti —

Lähtee sisälle vaimon ja lapsien kera.

FALK.

Ja saarnatkaa Te, apostoli, raikuvasti lemmestä, jonka kielsitte Te vaistosta, ennenkuin kolmasti ees kiekui kukko!

NEITI SKÄRE

pahoinvointia tuntien.

Aukaise, Styver, korsettini lukko; — mua seuraa, — tätä tietä — kiiruhda!

STYVER

FALKILLE, *poistuessaan käsikoukussa NEITI SKÄREN kanssa.*

En enää tunne sua!

LIND.

En myöskään ma.

FALK

totisena.

Sinäkään et!

LIND.

En!

FALK.

Enin kaipaen sinua — —

LIND.

Ei auta, Anna hallitsee nyt minua.

Menee sisälle; SVANHILD on jäänyt seisomaan parvekkeen portaille.

FALK.

Kas niin; on väljää nyt, he kaikki meni, — puhdasta tehnyt oon!

SVANHILD.

Falk, sana vaan!

FALK.

osoittaa kohteliaasti rakennusta kohti.

Äitinne läksi juuri, seurassaan tädit ja tutut; — sinne, neitiseni.

SVANHILD

lähestyy.

Mua heihin yhdistä ei ykskään sauma; mun kauttani ei lisäänny tuo lauma.

FALK.

Siis ette?

SVANHILD.

Valhetta jos käytte vastaan, oon Teidän toverinne ainoastaan.

FALK.

Te, Svanhild; Te —

SVANHILD.

Mi eilen vielä, no —?

Päivässä mieskin muuttua myös taitaa?

Teist' onneni ol' raidan kohtalo —

FALK.

Eilistä häpeän ma rannan raitaa! Ol' lasten leikkiä se tosiaan; Te herätitte minut toimintaan; — se on se kirkko, missä puhtahana soi totuutemme voimallinen sana. Ei *kukkuloilta* katsella nyt sovi telmettä taiston alas laaksoihin; — ei, kauneutta kantakoon nyt povi kuin ristin kuvaa kilpi ritarin, — laajalti katsokoon mies taiston yli, vaikk' aukee hänelle sen suuri syli, — auringon nähköön usmien hän takaa, *tää* olkoon elontehtävänsä vakaa!

SVANHILD.

Sen teette, kun vain ootte vapaana, ja yksin.

FALK.

Onko silloin toiminnassa, *mi* tärkeint' on? En enää elä ma yksiksein mielikuvain taivahassa. Nyt päättyi aika tuparunojen; ne vasta *elän* alla honkien, turulla elon välkytän ma peistä; — ma taikka valhe — toinen väistyy meistä!

SVANHILD.

Mun siunauksein Teitä seuratkoon! On Teillä syäntä; väärin tunsin Teidät; nyt ero ystäviksi tehköön meidät —

FALK.

Kahdelle tilaa nyt ma tehnyt oon! Te rohkenetteko? nyt eroo emme! täst' alkain rinnakkain me taistellemme!

SVANHILD.

Rinnakkain?

FALK.

Hyljänneet on kaikki mun, ei ystävää, on kaikkein kanssa sota, vastassain vihan myrkyllisin ota; — mun kanssain kestättekö taistelun? Mun tieni tallaava on tapoja, siell' lamaa jalkaa jäytävimmät niteet; — *siell'* lippuni, kuin muut, oon nostava, armaani sormeen solmin kultasiteet!

Vetää sormuksen sormestaan, ja pitää sitä koholla ilmassa.

SVANHILD

äärimmäisessä jännityksessä.

Sen tahdotteko?

FALK.

Nähdä kaikki saa, ett' ikivoiman lemmelle voi antaa, mi tahratonna, loistavana kantaa sen pitkin arkitietä avaraa. Ma eilen näytin aatteen valkean, se vuorilla kuin vainon tuli paloi; — värjyitte, pelkoa se Teihin valoi; nyt naisen oikeen maalin osoitan! Sananne pidätte; on auki syli pohjattomuuden, — hypätkää nyt yli!

SVANHILD

tuskin kuuluvasti.

Jos suistumme —!

FALK

riemuiten.

Nuo silmät loistollaan julistaa, että meidän täytyy voittaa!

SVANHILD.

Siis ota minut aivan kokonaan!

Nyt puhkee lehdet, kevähäni koittaa!

Heittäytyy reippaasti hänen syliinsä esiripun laskeutuessa.

KOLMAS NÄYTÖS.

Ilta ja kirkas kuutamoinen. Värillisiä lyhtyjä palaa ylt'ympäri puissa. Taka-alalla pöytiä, joille on katettu viinipulloja, laseja, leivoksia y. m. Sisältä rakennuksesta, jonka kaikki ikkunat ovat valaistut, kuuluu hillittyä pianonsoittoa ja laulua seuraavien kohtausten aikana. SVANHILD seisoo lähellä parvekettä. FALK tulee oikealta kädessään muutamia kirjoja sekä kainalossaan salkku. PALVELIJA seuraa häntä kantaen matka-arkkia ja -laukkua.

FALK.

Siis tässä loput?

PALVELIJA.

Pieni laukku vain ja päällysnuttu viel' on huostassain; ne kohta noudan.

FALK.

Hyvä; nutun viskaan ma taipaleelle lähtiessäin niskaan. Kas tässä salkku.

PALVELIJA.

Se on lukossa.

FALK.

Lukossa on se.

PALVELIJA.

Hyvä.

FALK.

Paikalla se polta.

PALVELIJA.

Polta?

FALK.

Liekkeihin se heitä —

Hymyillen.

vastaisen laulun siin' on vekseleitä. Ja kirjat, Sivert, — lahjoitan ma sulle.

PALVELIJA.

Ei toki; ihan liikaa on se mulle? Mut noin jos lahjoittaa voi kirjaston, niin täysin oppinut kai itse on?

FALK.

Ma kaiken tiedän, minkä kirjat tietää — ja lisää —

PALVELIJA.

Tutkistella siinä sietää.

FALK.

Kiirehdi; kantajat jo vartoo meitä; — sa kuorman teossa voit auttaa heitä.

PALVELIJA poistuu ulos vasemmalle.

FALK

lähestyy SVANHILDIA, joka käy häntä vastaan.

On meillä, Svanhild, aikaa hetkinen väikkeessä kesä-yön ja tähtivöiden. Ne hohtaa lomi puiden lehvien kuin heelmät halki kaikkeuden öiden. Oon katkonut ma kahleet orjuuden, viimeisen kerran ruoska on mua lyönyt; kuin heimo Jaakopin käyn korpehen, oon uhrilampaan teurastanut, syönyt. Sa kehno rotu, luvattua maata et aavikoiden takaa nähdä saata, tään ajan ritar-orja uuttera, vain pyramiidihautaa rakenna, — kautt' arki-erämaan käyn vapauteen, mua kutsuu kauas meret väljät, aavat; mut vainoojat ja valhe siellä saavat hautansa synkän alla syvän veen!

Lyhyt äänettämyys; FALK katsoo SVANHILDIA ja tarttuu tämän käteen.

Oot, Svanhild, äänetön!

SVANHILD.

Ja iloinen! Mun istua suo hiljaa unelmoiden. Sa mulle haasta; umput aatosten lauluiksi puhkee lailla kukkien kuin veessä aukee umput ulpukoiden.

FALK.

Ah, totisesti sano vielä kerran ja järkkymättä, että olet mun! Oi sano, Svanhild, oi —

SVANHILD

heittäytyy hänen helmaansa.

Ma olen sun!

FALK.

Sa laululintu, lähettämä Herran!

SVANHILD.

Koditon olin alla äidin katon, omassa sielussainkin yksinäin, väikkeessä ilon vieras kutsumaton, — ah, *arvottomaks* siellä aina jäin. Sa saavuit! Ensi kerran kuulin ma aatokset omat toisen sanoissa; kokosit säikeet mielein unelmien! sa nuori joukoss' elon vanhuksien! Älyäs terävää ma pakenin, puoleesi veti päivänpaistehesi kuin merta lehtiranta viehkehin, min paasia taas pakoon vyöryy vesi. Nyt nähnyt olen sielus syvimpään, nyt yksin sinun olen tykkänään; puu lehvä-latva yli aallon parmaan, en pakoon käy, vaan syöksyn syliin armaan!

FALK.

Ma kiitän, että Herra tuskassa rakkautein kastoi. Mieltäin hetkin toisin ma tuskin tunsin, liian raskasta olisi, jos sun menettänyt oisin. Hänt' ylistän, mi elonkirjahain lemmellein murheen aateluuden antoi, retkelle voiton vapaakirjan sain häneltä, läpi metsäin avarain mun runoratsuin meidät kotiin kantoi!

SVANHILD

osoittaa rakennusta kohti.

Iloitsee tuolla kaikki juhla-innoin, *siell'* lamput heille loistaa, naurusuin *siell'* laulaa, haastaa kaikki riemurinnoin. Ohitsekulkijoista näyttää kuin ilossa tuossa — kasvais onnen kukka.

Sääliväisesti.

Maailman onnenlapsi, — siskorukka!

FALK.

Sa sanot rukka?

SVANHILD.

Eikö aarteestansa hän osalliseks tehnyt sukuansa, sai sielun-kullan häitä kaikki kansa, takaisin hän sit' ei saa kokonansa? Ei kukaan *kaikkeaa* voi hänelle taata, ei kellekään hän *täysin* elää saata. Oon rikkaampi kuin hän on milloinkaan; yks ainut mulla vain on päällä maan. Kun voitonlipuin saavuit sydämeeni, se tyhjä oli, mutta laululla sen täytit, tunkeuduit aatokseeni, toit kaikkialle kevään tuoksua. Ylistys olkoon Luojan kaikkivoivan, ett' olin yksin, kunnes löysin sun, — ett' olin kuollut, kuulin kellon soivan, mi täältä valkeuteen johti mun.

FALK.

Me kaksi, joill' ei ole ystävätä, rikkaita oomme; meillä onni on, me, jotka katselemme juhlaa tätä vain ulkoa kuin orvot ilohon; palakoot lamput, sulosävel soikoon, sisällä nuori kansa karkeloikoon; — luo, Svanhild, silmäs, — tähtitarhoihin; — tuhannet lamput loistaa *sielläkin* —

SVANHILD.

Oi kuule, armas, — sävel illan soi, lehvissä lehmusten se huminoi —

FALK.

Ah, meille tähdet korkeuden palaa —

SVANHILD.

Vain meille sävelin soi laakso salaa!

FALK.

Kuin kadotettu laps oon Jumalan; hänestä luovuin, olin maailman. Mua kotiin kutsui silloin Isä parhain; kun saavun, syttyy tulet tähtitarhain, hän löydetylle pidot valmistaa, laps lahjat parhaimmat nyt hältä saa. Ma vannon valan, että tästä asti vain valon leirin vuoksi taistelen. Runoilee elämämme voittoaasti rakkauden korkeen veisun iäisen.

SVANHILD.

Helposti voittaa pari sotivainen, kun mies on *mies* —

FALK.

Ja nainen täysin *nainen*; — voi kaatua ei
kaksi sellaista!

SVANHILD.

Murhetta vastaan tahdon taistoon päästä;

Näyttää FALKIN sormusta, joka on hänen sormessaan.

nyt heille suoraan kaiken kerron ma!

FALK

nopeasti.

Ei, Svanhild, nyt, se huomiseksi säästä! Poimimme onnen ruusuja tään yötä; ois rikos suorittaa nyt päivätyötä.

Puutarhamajan ovi avautuu.

Käy piiloon! Illan tään oot minun vaan!
Tuolt' äitis saapuu, häll' on Guldstad myötä!

He poistuvat puiden lomitse puutarhamajan kohdalla. Rouva HALM ja GULDSTAD tulevat parvekkeelle.

ROUVA HALM.

Hän muuttaa!

GULDSTAD.

Siltä näyttää tosiaan.

STYVER

tulee.

Hän muuttaa!

ROUVA HALM.

Suokoon taivas armossaan niin ettei kävis!

STYVER.

Ikävä tää seikka on. Ma tiedän, kuinka hillitön tuo veikka on. Hän miehiä ei säästä eikä naisia, painattaa moneen kertaan armahain hän joukkoon kaksoisten ja eroovain. Kuulkaahan: hetkeksi jos suostuvaisia oisimme rauhaan, tokko häpeätä —

ROUVA HALM.

Siihenkö suostuis hän?

STYVER.

Niin luulisin. Päätellä saattaa syystä kylläkin, ett' ollessansa mitä suulahin hän liiaks nauttinut ol' väkevätä. On seikka, jota vastaan ehkä eittää voi, mut varjon syytettyyn se sentään heittää voi; päivällä, jättäessään juhlapöydän, varmasti asuinhuoneessaan hän näyttäytyi, ja siellä vimman-villitysti käyttäytyi, löi rikki — —

GULDSTAD

näkee vilaukselta FALKIN ja SVANHILDIN, jotka eroavat FALKIN poistuessa taka-alaa kohti; SVANHILD jää seisomaan kätköön huvimajan luo.

Hiljaa, jäljet oikeet löydän! Varrotkaa hetki, Falk ei muuta majaa, ei eroo ainakaan kuin vihamies.

STYVER.

Uskotte siis —?

ROUVA HALM.

Te pyritte kenties —!

GULDSTAD.

En etemmäksi sopivaisen rajaa; järjestän jutun kunkin parhaaksi. Vain hetki kahdenkesken —

ROUVA HALM.

Kernaasti!

Poistuvat yhdessä puutarhaan; seuraavan kohtauksen aikana heidät nähdään innokkaasti keskustellen kävelevän edestakaisin taka-alalla.

STYVER

astuu alas puutarhaan, jolloin hän huomaa FALKIN joka seisoo tähystäen yli vuonon veden.

Nuo runoniekat miehiä on vihan; me diplomaatteja taas oomme ihan; ma työskentelen hyväksin —

Näkee rovastin, joka tulee puutarhamajasta.

Kas niin!

STRÅMAN

parvekkeella.

Hän muuttaa siis!

Käy Styverin luo.

Kun yksiin satuttiin ma pyydän, menkää, älkää vastaan panko, pitäkää vaimoni —

STYVER.

Ma — ruustinnanko!

STRÅMAN.

Iloksi seuraa. Meihin maalaisiin on tapa juurtunut ain' yksiss' olla —

Rouvan ja lasten näyttäytyessä ovella.

Perässä kohta ovat kartanolla!

ROUVA STRÅMAN.

Miss' olet, Stråman?

STRÅMAN

hiljaa STYVERILLE.

Pari lystikästä sutkausta pulmasta voi päästää tästä!

STYVER

nousee parvekkeelle.

Lie Teille tuttu virastomme anonta?
On suoraan mestarillinen sen sanonta; —

Vetää esille taskustaan kirjan.

sen Teille selostan nyt perinjuurin —

Pakottaa kohteliaasti heidän käymään sisälle saliin, ja seuraa itse mukana. FALK tulee puutarhaan; hän ja STRÅMAN kohtaavat toisensa; he katsovat hetken toistaan.

STRÅMAN.

No?

FALK.

No?

STRÅMAN.

Falk!

FALK.

Pastori!

STRÅMAN.

On toivein suurin, nyt että myöntävämpi
ootte.

FALK.

En, käyn horjumatta
tietäin eellehen —

STRÅMAN.

Jalkainne alle toisten onnen tallaten?

FALK.

Käyn sotaa totuudelle alaa vallaten.

Hymyillen.

Te muutoin lehteä vain lempiväisten mietitte?

STRÅMAN.

Pilaako se olikin?

FALK.

Se tuuma raukee; turvaa sanoihin en, työllä katkon kahleet valtain jäisten.

STRÅMAN.

Viel' yhden tiedän, vaikka Te mun säästitte, hänestä suoriutua mahdoton on mun; Te kopistin mua vastaan päästitte, — Teilt' aseet sai hän, ja se paha on, menneitä hupsuntöitä esiin toitte, joit' ei hän salaa, varma olla voitte Te siitä, jos vain tohdin kertaakaan vastustaa heidän vaatimuksiaan. Miehillä hallituksen suuri valta on lehdissä, sen kuulin kaikkialta. Mitätön kirjoitus voi minut kaataa, jos painetaan se suureen lehtehen, Simsonin voimin sanomat nuo raataa, puhdasta tehden, väijyin, iskien, vuosneljännesten päästä ihan huolella —

FALK

myönnytellen.

STRÅMAN

nolostuen.

On monta palstaa noilla sanomilla; mun *uhraavat* he koston alttarilla.

FALK

leikillisesti.

Ei, *rangaistuksen*, — hyvin ansaitun. Käy halki elon vallat, jotka kostaa; ajoissa valmistaudu iskuhun, — ei kenkään vapaaks itseään voi ostaa. Aatetta loukannut jos lienee kukaan, niin saapuu sanomat, sen vartija, saa silloin kukin ansionsa mukaan.

STRÅMAN.

En koskaan ole tehnyt liittoa, mi Teidän aatteeseen minut nitoo. Oon perheenisä, olen nainut mies, — kakstoista mull' on lasta, Herra ties; — alati päivätyöni mua sitoo, on mulla kappeleita, pappila, laumoittain henkisiä lampaita, — keriä täytyy, vartioida noita; pui riittä, kynnä, pengo tunkioita; — tallissa, läävässä mua aina kaivataan; — miks turhaan *aatteella* mua vielä vaivataan?

FALK.

Pian matkustakaa täältä talveks kotiin; kylmältä turvekaton alla säilyy. Uus päivä yli nuoren Norjan päilyy; sen uljaat pojat valmiina on sotiin, tuulessa aamun lippumme nyt häilyy.

STRÅMAN.

Ja, nuori mies, jos lähden kotihin perheeni kera, sekä niidenkin, jatk' eilen valtakuntain muodostivat, — niin eikö tänään paljon toisin lie? Mun köyhempänä kohtaa paluutie —

FALKIN *tahtoessa vastata.*

Varrotkaa, kuulkaa, säästää voitte ivat.

Käy lähemmäksi.

Nuor' olin muinoin kerran minäkin, uljaana iskin ketään pelkäämättä. Vuoskaudet leivän vuoksi taistelin; se henkeä ei karkaise, vaan kättä. Hiljaisen kodin tunturin sain takaa, maanpiirini ol' papintoimi vakaa. — Kotini —! Tiedättekö mikä se on?

FALK

lyhyesti.

En koskaan sitä tiennynt.

STRÅMAN.

Uskon sen. Se koti on, miss' sijaa viidelle on, vaikk' ahtaaks käy se kahden vihallen. On koti siellä, missä aatoksesi vapaina leikkivät kuin lapsoset, ei turhaan haasta siellä sydämesi, vastaasi soi kuin henkes sävelet. Se koti on, miss' saat sa hapsset harmaat, mut kukaan nää ei, että vanhenet, ah, siellä himmenevät muistot armaat kuin metsän taakse harjut kotoiset.

FALK

väkinäisellä ivalla.

Te lämpenette —

STRÅMAN.

Siitä, mikä muuttuu pilkaksi Teille! siinä ero on. Runsaasti saitte, mitä multa puuttuu; ma voitin taas, miss' saitte tappion. Pilvistä katsottuna moni sana totuuden ehkä näyttää valheelta; Te lennätte, ma pysyn alempana, — on toinen kotka —

FALK.

Toinen taasen kana.

STRÅMAN.

Niin olkoon, ivatkaa vain minua. Oon kana; — mutta poikue on mulla siipeini alla, liian liki tulla ei sitä saa! Ma rohkeasti lyön, jos omiani uhkaa mikään vaara. Tuhmaksi katsotte Te moisen työn, hullumpi viel' ehk' asian on haara, ma ehkä mielestänne ahnas oon; — mut itsekukin tästä vastatkoon!

Tarttuu FALKIN käsivarteen ja jatkaa hillitysti, mutta yhä kasvavalla voimalla.

Oon ahnas, tuhma, tylsä. Ahnas lienen vuoks niiden, jotka Herra mulle soi, ma tuhmenin vuoks tilan ahtaan, pienen, tylsäksi yksinäisyys minut loi. Kuitenkin, nuoruuteni pursi kun vajosi ikimainingeiden taaksi, niin palkaks päästä pitkän taistelun toi mulle voitonviestin toinen haaksi. Sijasta sulkain, jotka särki lento, sijasta unten, tiellä raukeevain, helmaani saapui Herran ihme hento, ylistäin otin, minkä Hältä sain. Vuoks *niiden* sodin, kuljin kautta harhain, vuoks *niiden* pyhää sanaa julistin; — mun lapsilaumani, mun yrttitarhain; — sen myrkytätte sanoin saastaisin! Te todistitte taitehikkaasti, ett' onneni ol' hourun uskoa, ett' oli naurettavaa, mikä rikkaasti eloni täytti; — rauhain vaadin ma takaisin kokonaan, ei murut riitä —

FALK.

Te onnestanne vastuuseen mua vaaditte?

STRÅMAN.

Epäilyn kiven tielleni Te laaditte,
Te yksin vain sen voitte poistaa siitä.
Väliltä minun sekä omieni
luomanne esteet ottakaa taas pois —

FALK.

Ikäänkuin valheen liimaa mulla ois, mill' ehjäks liittää onni, joka meni?

STRÅMAN.

Ma uskon, että rakentamaan riittää sanoilla särjettyä uskoa taas sanat; siteen uupuvan voi liittää todistamalla toisin; — — totuutta vain haastakaa, — voin silloin voiton niittää —

FALK

ylväästi.

Ei onnen vaski kulje kultana.

STRÅMAN

katsoo kiinteästi häneen.

Lausunto muuan ehkä mieleen painuu, totuuden-jänön jälkiä mi vainuu:

Sormeaan kohottaen.

Käy halki elon vallat, jotka kostaa; ei kenkään vapaaks itseään voi ostaa!

Menee rakennusta kohti.

STYVER

tulee ulos silmälasit nokallaan ja avoin kirja kädessään.

Rovasti, rientäkää kuin tuulispää!

Käy itku —

LAPSET

ovella.

Isä!

STYVER.

Rouva odottaa!

STRÅMAN *menee sisään rakennukseen.*

STYVER.

Syyt naista tuot' ei vakuutetuks saa.

Pistää kirjan ja lasit taskuunsa sekä lähestyy.

Falk!

FALK.

No!

STYVER.

Kait sulanut on mieles jää?

FALK.

Miks niin?

STYVER.

Tuot' älä enää koskaan toista; huomannet, ettei puolustaa voi moista, kun mies ei vaieta voi salaisista tiedoista; — niiss' ei mitään kertomista.

FALK.

Ei, kuullut oon, *se* ett' on vaarallista.

STYVER.

Niin on!

FALK.

Mut suhteissa vain suurten miesten.

STYVER

innokkaasti.

Voi kaikki vaaraan saattaa suuta piesten. Ymmärrät, että menestystäin haittaa, jos luulee esimies, ett' työssä on vierelläin runohepo, joka laittaa hirtahtain silloin tällöin laulelon. Sa tiedät, että runoratsun kuosia »virastot» eivät taida oikein suosia. Pahinta on, jos huhu siivet saa, ens käskyä ett' en voi noudattaa, tärkeitä asioitt' en pitää salassa.

FALK.

Se rangaistaan kuin hairaus virkavalassa?

STYVER

salaperäisesti.

Se miehen julkisen voi paikastaan pakoittaa milloin hyvään luopumaan. Miehiltä valtion tie menee tukkoon, elleivät suutansa he laita lukkoon.

FALK.

Tyranniutta kopistut' on sitoa suu tukkoon, jos hän suosii — puheenpitoa.

STYVER

kohauttaa olkapäitään.

On noudatettava sit' aina lakina. Ja sitäpaitsi nykyhetkenä, kun palkkain tarkistus on tekeillä, on heitettävä koko hupsu pakina työ-ajan luonnosta ja käytöstä. Siks sulta pyydän: sanaakaan ei niistä, etteivät —

FALK.

Salkkua he sulta riistä?

STYVER.

»Kopiokirjaa», joka salat sitoo, kuin rintasolki oikeastaan nitoo viraston, ryntähät sen panssaroi; paljastus harmia vain tuottaa voi.

FALK.

Kuitenkin toivoit, että oisin taipunut puhumaan pulpettisi aarteista.

STYVER.

En luullut, että rovasti ois vaipunut niin syvään liejuun, joka onnensa on löytänyt, joll' lapset, vaimo on, eloa uhmaa avull' lompakon? Jos *hän* on käynyt moiseks porvariksi, niin kuink' ei *kopistitkin* muuttuis siksi, ma, jok' en vielä noussut virassain, vaikk' armas on, oon kohta naima-aikeissa, ja perhe kasvaa oloissakin vaikeissa, niin, ynnä muu!

Kiivaammin.

Jos oisin rikas vain, niin sotisopaan heti puettuna jokainen hetkeni sois taisteluna. Ja laillasi jos yksinäinen oisin, niin arkilumen läpi tien ma loisin aatteiden kukkuloille, usko pois!

FALK.

Pelasta itses!

STYVER.

Ma?

FALK.

Jo aika ois! Sa luovu huuhekain viisauden-sadosta: voi vapaus perhon tehdä kaalimadosta!

STYVER

peräytyy askelen.

Ma hänet jättäisinkö —?

FALK.

Paikalla; — jos pois on
helmi, mitä kuoresta?

STYVER.

Tuot' ehdottaa voit keltanokalle, mut lakimiehelle ei sovi se! En huoli, mitä kihlauksesta määrää säädökset, olkoon oikeaa tai väärää, — suhdetta moista etsii niistä turhaan, ei sisälly se »rikoslakiin», »murhaan»; jos täten seikkaa kävis pohtimaan, ei rikos lakia se vastaan oisi —

FALK.

Itsekin huomaat!

STYVER

tiukasti.

Mutta kuitenkin, — ei moinen kysymykseen tulla voisi. *Hän* jakoi taakkain, kesti riemut, nuhteen; ei suuria hän vaadi elon suhteen, oon tyytyväinen, tunnen kuuluvani kotiini, ahkera oon toimessani. Liidelkööt toiset kera joutsenten, voi vähemmätkin tulla toimehen. Tais salaneuvos Goethe kerran sanoa yön Linnunradan maidon-hohteesta, se ettei sammuttaa voi onnen-janoa, ett' tuoda voita sielt' on vaikea —

FALK.

Vaikk' kirnuisitkin onnenvoita, paina mieleesi, että henki työssä on; — mies ajan, yhteiskunnan olkohon, mut yhteistyön hän aateloikoon aina. Tietysti kauneutt' on pienempää; mut taito vain on *nähdä*, *ymmärtää*. Ei jokaisella ole, joka muovaa savea, *silti* aina voimaa luovaa.

STYVER.

Rauhassa täytyy kunkin saada kulkea; sinulta emme tahdo tietä sulkea, me maassa; ilmassa sun laulus helää. Meidätkin kaipuu *sinne* kerran vei; mut työtä aika vaatii, virttä ei, — mi kuolee sikäli kuin miesi elää. Suur oikeudenkäynti nuoruus on, ja hyödyttömin myös ja siksi jää se; — sovinto tee, et mistään vahingon saa korvausta, et koskaan voittoon pääse.

FALK

reippaasti ja toivehikkaasti, heittäen silmäyksen huvimajaan.

Vaikk' kaikki kääntäisivät siitä huomion, — nään armahduksen sentään takaa tuomion! Ma tiedän, että kaksi elää voi hehkussa innon, jonka usko loi; sa saarnaat ajan sanomata katalaa: ett' ihanne ois muka jotain matalaa!

STYVER.

Ens sijan sille suon; jo ohi on sen kukoistus — se kypsyy satohon.

Sisällä rakennuksessa soittaa ja laulaa NEITI SKÄRE: »Ach, du lieber Augustin». STYVER vaikenee ja kuuntelee hiljaisen liikutuksen vallassa.

Taas kutsuu hän mua samoin sävelin, ne silloin soi, kun hänet kohtasin.

Asettaa kätensä FALKIN käsivarteen ja katselee häntä syvästi silmiin.

Ja joka kerran, kun tuo sävel raikuu, niin soittimesta armahani kaikuu kuin ensi lemmen soinnut riemuineen. Ja lempemme kun vihdoin sammuu, haihtuu, ja uskolliseen ystävyteen vaihtuu, luo laulu sillan *aikaan menneeseen*. Ääressä pöydän vaikka selkään köyrtyisi, taistossa nälkää vastaan mielein nöyrtyisi, niin riemurinnoin riennän kotihin, soi *siellä* menneisyys taas sävelin. Jos *siellä* meidän on pien' iltahetki, — niin vahingotta päättyi multa retki!

Menee sisälle rakennukseen. FALK kääntyy huvimajaa kohti. SVANHILD astuu esiin; hän on kalpea ja liikutuksen vallassa. He katsovat hetken äänettöminä toisiinsa ja heittäytyvät kiihkeästi toinen toisensa syliin.

FALK.

Oi, Svanhild, uskolliset olkaamme! Sa elon kirkkomaalla kukka raikas, — on *muista eroova* sun kevätaikas! Heill' lempiväiset löyhkää ruumiille, käy kalmanhaju, missä kaksi käy, se leyhyy suusta, joka vastas hymyy, sieluissa hauta valheen, mi ei näy, teoissa, työssä kuolon velttous lymyy. Se heist' on *elämää*! Oi, taivainen, tää arvoistako satain menojen? Ja moiseen lapsilaumat kasvattaa, heit' tuntemaan vain pyhää, oikeaa, rasvoittaa heitä uskoon, vakaumukseen, — valmiiksi suureen sielunteurastukseen!

SVANHILD.

Matkustakaamme!

FALK.

Minne matkustaa? Maailma eikö samanlainen liene muuallakin, tiet eikö samaan viene valheeseen, joka toden muodot saa? Jääkäämme, ilveilystä nauttikaamme, surullis-hupsun pilan nähdä saamme, kaikk' *uskoo* — mitä *valhettelee* kukin! Lind, Styver, Stråman lemme joulupukin turkeissa, usko vahva huulillansa, syämässä valhe, — sitä tarjoo maamme, — ja kunnan mies on kukin pohjaltansa!

Itselleen, muille totta ei he haasta; rauhassa rehoittaa saa moinen saasta; — säilyttää kukaan heist' ei tainnut nahkaa, mut Kroisoksia ovat sittenkin; *itsensä* karkoitti he Edenin kentiltä rikkijärveen päätä pahkaa; mut tiedä ei he siellä istuvansa, he ovat mielestänsä Herran kansa, he hymyhuulin kantaa kurjuuttaan; kun Belzebub käy heidän joukossaan mylväisten näyttäin pukinsorkan, sarven, — käy silloin kuiske kautta miesten parven: pää paljaaksi, luo silmäs Jumalaan!

SVANHILD

lyhyen, mietiskelevän äänettömyyden perästä.

Kummasti käsi hellä johti mun keväiseen kohtaukseemme, helmaas syöksi. Eloa, jonka mailla haaveilun ma elin, nimitän nyt päivätyöksi. Oi, kuinka pimeässä kuljin harhaan; — sain *sinut* silloin, — löysin valon parhaan!

Katselee FALKIA hiljaisella, hellällä ihmetyksellä.

Mi voima sulla, voimallinen puu, metsässä, uljas, seisot, tuulen kaatamassa, siimeessä lepo sieluun laskeuu —?

FALK.

Sen totuus mulle suo, kun ain' oon raatamassa.

SVANHILD

katsoo arasti rakennusta kohti.

He saapuivat kuin kaksi kiusaajaa, edusti sukuaan he loppuun saakka. Tuo kysyi: kuinka rakkaus kukoistaa, kun sitä lamaa rikkauden taakka? Tää kysyi: kuinka rakkaus elää voi, kun päivä kukin puuttehensa toi. Hirmuista — moista totuutena opettaa, eik' elonpäiviänsä sentään lopettaa!

FALK.

Jos meitä koskis se?

SVANHILD.

En tajua? Ei olosuhteet mitään vaikuta? Oon sanonut: jos valhetta käyt vastaan, lyön, kaadun sinun kanssas ainoastaan. Helpompaa ei kuin käsky raamatun: ei koti, vanhemmat voi pitää lastaan, kun armaan vuoks hän alkaa kamppailun.

FALK

syleilee häntä.

Niin saavu, talvisää, maa hyyrtein peitä! *kestämme* myrskyn; kaataa ei voi meitä!

ROUVA HALM ja GULDSTAD tulevat oikealta taka-alalta. FALK ja SVANHILD jäävät samaan asentoon huvimajan luo.

GULDSTAD

matalalla äänellä.

Kas tuolla!

ROUVA HALM

yllätettynä.

He!

GULDSTAD.

Kait uskonette nyt?

ROUVA HALM.

Tää kummaa on!

GULDSTAD.

Mun vaistoni sen tiesi, ett' tätä aina hautonut on miesi!

ROUVA HALM

itseksseen.

Noin viekkaaks tyttöä en epäillyt!

Eloisasti GULDSTADILLE.

En usko sittenkään —

GULDSTAD.

Siis tutkikaamme.

ROUVA HALM.

Nyt hetikö?

GULDSTAD.

Nyt paikalla ja ponnekkaasti.

ROUVA HALM

ojentaa hänelle kätensä.

Siis Herran haltuun!

GULDSTAD

vakavasti.

Hält' ehk' avun saamme.

Astuu alas.

ROUVA HALM

katselee taakseen poistuessaan.

Mitenkä vain, kun — eläis lapsein onnekkaasti.

Menee sisään rakennukseen.

GULDSTAD

lähestyy FALKIA.

On kiire kait?

FALK.

En puolta tuntia ma viivy —

GULDSTAD.

Sitäkään ei tarvita.

SVANHILD

aikoo poistua.

Hyvästi!

GULDSTAD.

Varrotkaa!

SVANHILD.

Ma?

GULDSTAD.

Vastatkaa vain ensiksi. Toivon kaikki selväks saavain; — me kolme ihan suoraa kieltä käyttäkäämme.

FALK

yllätettynä.

Me?

GULDSTAD.

Mielemme nyt naamiotta näyttäkäämme.

FALK

hymyään hilliten.

Oon valmis.

GULDSTAD.

Hyvä; siis mua kuulette. Puol' vuotta seurustelleet olemme, loruillen —

FALK.

Niin.

GULDSTAD.

Ja usein kiistellen; me tuolloin tällöin kallistimme lasia; ol' johdettavananne suuri asia, ma olin mies vain arki-olojen. On sentään niinkuin jokin säie ois meit' yhdistänyt, joka tuhansia nuoruutein haihtuneita aattehia unhosta jälleen esiin tuoda vois. Mua katsotte; mut hapsset harmajat olivat muinoin ruskeet, tuuheat, ol' otsa kurtuton, min raskas työ nyt on hikihelmin ryppyiseksi syönyt. Kylliksi siitä! olen liikemies —

FALK

kevyesti ivaten.

Käytännön terve järki, Herra ties.

GULDSTAD.

Te laulaja, mi toiveisiinsa luottaa.

Asettuu heidän väliinsä.

Se, Falk ja Svanhild, tuloni on syy. Nyt puhukaamme; hetki lähestyy, mi onnea tai katumusta tuottaa.

FALK

jännityksellä.

Puhukaa!

GULDSTAD

hymyillen.

Eilen kerroin alkavaksi urani runon —

FALK.

Haaveettoman.

GULDSTAD

nyökäyttää hitaasti päätään.

Niin!

FALK.

Saanemme aiheen kuulla laulelmiin —?

GULDSTAD

katselee hetkisen SVANHILDIA kääntyen jälleen FALKIN puoleen.

Yhteisen aiheen löysimme me kaksi.

SVANHILD.

Nyt lähden.

GULDSTAD.

Kuunnelkaa, niin teette teon, jot' en ma pyytäis muilta ensinkään. Kokonaan tunnen Teidät; sielunne on liiaksi rikas teeskentelemään. Kasvunne näin, näin umpun aukeevan; rikkaampi Teit' ei ole kukaan nainen; — olitte mulle kauan tytär vainen, mut olla voitteko nyt — morsian.

SVANHILD vetäytyy arasti pois päin.

FALK

tarttuu GULDSTADIN käsivarteen.

Jo riittää!

GULDSTAD.

Tyyntykää; hän haastaa.
Hän valitkoon; — — Te myöskin kysykää.

FALK.

Ma — sanotte?

GULDSTAD

katselee kiinteästi häneen.

Nyt perikatoon raastaa saatamme kolme ihmiselämää. Nyt teeskentely vähän hyödyttää; vaikk' ylevyyttä harvoin työssään hain ma, niin hiukan tarkkanäköisyyttä sain ma. Te häntä rakastatte. Riemuiten ma katsoin kukkaa nuoren rakkauden; mut ehkä rakkaus, ylen uljas, väkevä, juur hänen onnettuutensa on näkevä.

FALK

kuohahtaen.

Te rohkenette!

GULDSTAD

levollisesti.

Kokenut oon mies.
Jos hänet voitatte —

FALK

uhmaten.

Niin?

GULDSTAD

hitaasti ja sanojaan korostaen.

Hän kenties pohjalle tälle *kaiken* luo, mut hukkaan tään ainoon kortin varassa *se* vajoaa, — kun elon myrskyssä tuo pohja hajoaa, kun aika kalman leiman painaa kukkaan.

FALK

puhjeten puhumaan itsensä unohtaen.

Se mahdotonta on!

GULDSTAD

katsoo merkitsevästi häneen.

Niin aattelin myös nuorena. Ma muinoin rakastin erästä; eros tiemme. Sorja muistossa hän oli; — muttei eilen tässä puistossa.

FALK.

Eilenkö?

GULDSTAD

vakavasti hymyillen.

Eilen. Näitte papin vaimon —

FALK.

Hän —?

GULDSTAD.

Juuri sytytti tuon liekin aimon. Ma monta vuotta häntä murehdin; ei ole sielussani unehtuva tuon nuoren, kauniin naisen pyhä kuva, min kerran keväässä ma kohtasin. Nyt käynte samaan uhkapelihin, Te sytytätte samat liekitkin, — senvuoksi huudan: Varokaa! — tuon kaltaiset raivoisat lieskat ovat väkivaltaiset!

FALK.

Teenhörppijoille julistanut oon ma uskoin, mi on epäilyistä vapaa —

GULDSTAD

täyttää ajatuksen.

Sen, että rakkaus aina uhmatkoon murhetta, tuskaa, ikää, muiden tapaa. Se ehkä lienee totuus totisin, mut katsokaamme seikkaa toisinkin. Selittää *rakkautta* ei kukaan saata; mi aiheuttaa tuon uskon iloisen, ett' toinen *toisessa* saa *autuuden*, tuot' tiedä kukaan ei, mi polkee maata. Käytännön kysymys on *aviomme*, samaten *kihlauskin*, ystäväin; helposti toteen näyttää tilastomme, tuo että sopii juuri *tälle näin*. Lempemme tekee vaalin *vaistomaisen*, ei valitse se *vaimoa*, vaan *naisen*; hänestä ellei Teille *vaimoa* oo luotu —?

FALK

jännityksellä.

Niin?

GULDSTAD

kohauttaa olkapäitään.

Te ootte hukassa. Kihlauksen onneen tarvitaan kait muuta kuin pelkkää rakkautta, ei riitä se, mies mieleinen myös olkoon perheelle, ne että on kuin samaa lihaa, luuta. Ja avio on meri suunnaton, mi vaatimuksia vain täynnä on, jotk' eivät edes rakkautta tunne. Ain' aulis, hellä olkoon puuhailunne, on kaikki taidot talon hyväks käytettävät, velvollisuudet, käskyt kaikki täytettävät, joit', aatellessain neidin läsnä-oloa, ois minun tässä luetella noloa.

FALK.

Siks —?

GULDSTAD.

Hyvä neuvo ottakaa nyt varteen, eloa, lempiviä katsokaa, he turvautuvat korskaan puheenparteen, kuin omistais *he* monta miljoonaa. Päistikkaa vihille käy sitten tie; he kodin saavat, alkaa onnen kesä; ens ajat uskon, voiton huumaa lie; mut vihdoin tilille se heidät vie! On vararikon tehnyt silloin pesä! Pois ruusut vaimon poskipäiltä on, pois kukoistus on sielun aatoksien; pois miehen voiton huumaa, hehkutan on pätsi lieskojensa leimuvien; pois, vararikkoon koko pesä nääntyi, vaikk' kauppahuoneen parhaan tavoin kääntyi se kaikkein nähtäväksi elohon!

FALK

puhjeten kiivaasti puhumaan.

Tuo valhett' on!

GULDSTAD

horjumattomasti.

Ja totta äsken juuri. Niin ainakin *Te itse* väititte, kun taannoin tässä kävi taisto suuri teeseurueen ja Teidän keskenne. Kas, vastaan väittää silloin kaikki tiesi, kuin Tekin nyt; ja sehän selvää on; on puhe kuolemasta armoton, kun noutamaan sua saapuu Manan miesi. Kuulitte, että säveltänyt pappi on kihloissa ollessansa niinkuin mies; — ei ihme, että alkoi aika rappion, kun kahleisiin löi hänet kotiliesi *Rakastajattareksi* hälle suotu ol' nainen tuo, mut *vaimoksi* ei luotu. Ja kopisti, mi virret kauniit viritti? Hän kihlautui, ja runosuoni hukkui, se untelosti niinkuin sirkka sintti, syvimpään uneen runotarkin nukkui ykstoikkoisessa erämaassa lain. Näette — —

Katselee SVANHILDIA.

Viluttaako?

SVANHILD

hiljaa.

Tuskin vain.

FALK

pakoittautuu leikilliseen äänilajiin.

Kun tulokset on kielteisiä aivan, niin kuinka mielestänne maksaa vaivan pää-omaa uhkapeliin sijoittaa, miss' ylimalkaan tappiota saa. On niinkuin uskoisitte itsenne luoduksi juuri vararikon tekoon!

GULDSTAD

katselee häntä, hymyilee ja puistaa päätään.

Nuor', uljas Falk, — Te suotta ivaatte. — *Kaks tapaa* korret kantaa kodin kekkoon on. Perustaa sen saattaa mielikuvihin, ikuisen huuman pitkiin vekseliin, nuoruuden taukoomattomahan huvihin, luuvalo kuin ei löisi jäseniin; — perustaa ruusunpunaposkiin voi sen, kirkkaisiin silmiin, elinvoimiin nuortuviin, varmuuteen, että säilyttää voi moisen kauneuden turvaamatta tekosuortuviin. Sen perustaa voi suureen mieli-alaan, kukkaisiin, joit' ei tahraa elämä, sydämiin, jotka uskoo lemmenvalaan halk' elon niinkuin ensi hetkenä. Miks moista sanotaan? Lie nimi tuttu; — on pelkkää *hölynpölyä* tuo juttu!

FALK.

Te vaarallinen viettelijä vasta, — miljoonamies ja rikas pohatta, *mun* omaisuuteni kun paareilla taas

kantoi poies pari sotilasta.

GULDSTAD

terävästi.

Te tarkoitatte?

FALK.

Helppo sanoa; se *vankka* pohja, hyvin tiedämmehän, kait *raha* on, — tuo ihmekapine, mi vanhanpuoleisille leskille suo pyhimyksen kulta-sädekehän.

GULDSTAD.

Se kait on sentään paljon parempata. Se arvonantoa lie hiljaista, mi esineelleen samaa kunniata suo kuin tuo riemu kuumehoureessa. Onnesta velvoituksen on se tunne, sulosta, minkä huolenpito suo, tahdosta toisen päästä toisen luo, toivosta kantaa tieltä kivet nuo, joihinka jalka käy, vaikk' kulkis kunne. Se käsi hellä, parantava on, se miehen voima on, mi avun antaa voi, se tasapaino lienee loputon, se käsivarsi on, mi kaiken kantaa voi. — Tään kaiken, Svanhild, voin *ma* onnenmaalin saavuttamiseksi Teille tarjota.

SVANHILD tekee voimakkaan yrityksen lausuakseen jotakin; GULDSTAD kohottaa kätensä ja estää hänet siitä.

Aatelkaa tarkoin, Teill' on valta vaalin!
Aatelkaa, ettei tarvis katua.

FALK.

Mist' tiedätte —

GULDSTAD.

Sen silmistänne tietää ja näkee, että häntä lemmitte! *Hänelle* myöskin sanokaa nyt se.

Puistaa hänen kättään.

Nyt lähden. Loppua jo leikki sietää. Vakuuttaa voinneteko minulle, ett' ootte hänen tukenansa horjumatta matkalla elon, lohtu tuskassa, kuin öisin ma, —

kääntyy SVANHILDIN puoleen.

niin minun sitä torjumatta hyljätäkää se, min tahdoin tarjota. Suurempaan voittoon koskaan päästä vois en; Te saitte onnen; parempata sois en.

FALKILLE.

On totta, — äsken puhuitte myös rahasta, ei yksinomaan ole vain se pahasta. Oon yksinäinen, perijää ei mulla, mit' omistan, se yhteiseks saa tulla. Te ootte poikani, hän tyttäreni, ma muutan rautatehtaalleni rajalla; Te kodin perustatte sillä ajalla, kohtaamme taas, kun umpeen vuosi meni. — Mun tunnette, nyt itse miettikää, ei helposti saa ottaa elämää, asemaa erikoista muihin nähden; — ja, valita Te saatte, — Herran tähden!

Menee sisälle rakennukseen. Äänettämyys. FALK ja SVANHILD katsovat arasti toisiinsa.

FALK.

Oot kalpea.

SVANHILD.

Ja äänetön sa.

FALK.

Niin.

SVANHILD.

Ol' pahin hän.

FALK

itseksseen.

Hän löi mun voivuksiin.

SVANHILD.

Hän kovin löi.

FALK.

Kaikk' iskustansa turtui.

SVANHILD.

Yhdellä kertaa kaikki kaatui, murtui.

Lähestyy FALKIA.

Mitenkä rikkaita me olimmekaan, kun hyljännyt ol' meidät maailma, kun aatoksemme myrskyn voimalla yöss' aaltoin lailla paasien löi sekaan. Henkemme voiton varmuudesta paloi, uskoimme sielun ikirakkauteen; hän saapui maallisine lahjoineen, ja riisti kaikki, — epäilystä valoi!

FALK

hillittömän kiivaasti.

Mielestäs pyyhi tuo! On meillä takeet valheesta sen, mi muille totta on.

SVANHILD

puistaa äänettömästi päätään.

Se tähkä, jonka epäilyksen rakeet löi maahan, virkoa ei elohon.

FALK

epätoivoon puhjeten.

Me kaksi, Svanhild —

SVANHILD.

Turha toivo heitä; valhetta kylvät, korjaat kyyneleitä. Sa sanot muut? Sa etkö uskone, ett' aatelleet on muutkin niinkuin me, *mies* että salamoita uhmaa kyllä, — hänt' ettei myrsky koskaan maahan lyö, hänt' ettei taivaanrannan longat yllä, ne vaikka raivoais kuin raju-yö?

FALK.

Hajoitti voimiansa kukin muu; *ma* tahdon rakkauttas, en mitään muuta. He meluss' elon huutaa täyttä suuta, sua hiljaa suojaan niinkuin vankka puu.

SVANHILD.

Jos ikivallat perikatoon ohjaa sun rakkautes, min varass' elo on, — niin onko sulla *muuta* onnen pohjaa?

FALK.

Käy kaikki silloin perikatohon.

SVANHILD.

Pyhästi vannotko sa minulle, se ettei koskaan kuihdu kukan lailla, ei tuoksutonna nuoku elon mailla, vaan *iät kestää*?

FALK

lyhyen äännettömyyden jälkeen:

Kauan kestää se.

SVANHILD

tuskalla.

Oi, »kauan», »kauan»; — sana köyhien!
Mit' on tuo »kauan» sana rakkaudelle?
Sen kuolema, kuin home kukkaselle.
»Iäiseen eloon uskon rakkauden» —
siis aika vaihtua on sanojen:
»Sua rakastin, kun hehkui kesän helle!»

Ikäänkuin voimakkaan sisällisen näkemyksen vallassa.

Onnemme päivä painu ei, kun vihme auringon kyynelten käy läntehen; — se sammukoon kuin outo taivaan ihme syänpäivän suureen hehkuun hukkuen!

FALK

kauhistuen.

Mit' aiot?

SVANHILD.

Lapsia me oomme kevään; senjälkeen saapua ei syksy saa, jolloinka laululintu karkkooa, kotiinsa palaamatta helisevään. *Senjälkeen* ei saa koskaan talvi jäinen vaippaansa kiertää unten vainaita; — ei rakkautemme, suuri, seppelpäinen, saa riutua kuin sairas värjyväinen, — se kuolkoon nuorena ja rikkaana!

FALK

syvässä tuskassa.

Etäällä *luotas* — mitä elo oisi!

SVANHIID.

Se miksi *luonain* muuttuis — ilman lempeä?

FALK.

Kodiksi!

SVANHILD.

Onnetar miss' sortuis hempeä.

Voimakkaasti.

En koskaan vaimoksesi tulla voisi, sen näen nyt, sen tunnen, tiedän mä! Ma lemmen ilon saatoin sulle antaa, kautt' elon vakavuuden en sua kantaa.

Lähestyy ja lausuu kasvavalla hehkulla.

Hehkuimme kevätpäivän riemuiten, patjoille velttouden nyt ei saa hiipiä! Suo laulun vapaasti nyt käyttää siipiä joukossa jumalien nuorien! Vaikk' kaatui pursi päivän tulevain, — jäi lauta veteen, — kuule neuvoain; sen avulla ui elon yrttitarhaan! Vajotkoon onni helmaan ulappain; saa *rakkautemme* sentään voiton parhaan, se pelastuu, ei kulje täällä harhaan!

FALK.

Ymmärrän sun! Mut erotakko näin! Kun aukee meille elo kaunis, suuri, — keskellä kevättilmain siintävään, kun liittomme sai kasteen pyhän juuri!

SVANHILD.

Senvuoksi juur. Nyt alkaa lopun aatto, alentuu, mataloituu riemun saatto! Voi, kerran koittaa tilin hetkikin, kun käymme eteen suuren tuomarin, ja kun hän vaatii, Herra vanhurskas, aarrettaan, jonka lainas täällä meille — vastaamme: »Ansaita ei armoas, katosi meiltä kalleus elon teille!»

FALK

voimakkaan päätöksen vallassa.

Pois sormus!

SVANHILD

tulisesti.

Niinkö!

FALK.

Ymmärrän sun! Heitä! Tie ainut tää, mi yhdistävi meitä! Kuin haudan kautta tie käy elämään, niin vihkiytyy myös eloon rakkaus vasta, kun muiston-kotiansa autuasta lähestyy vapaana se pyyteistään! Pois sormus viskaa!

SVANHILD

riemuiten.

Tehtäväni tein!

Nyt runon valkeuteen ma sielus vein!

Pois ovat siteet, jotka sua pauloi, —

nyt Svanhildisi joutsenlaulun lauloi!

Otaa sormuksen sormestaan ja suutelee sitä.

Unelmain, uppoo meren aaltoihin, — ma uhraan sinut, ajallisen pyyteen.

Astuu pari askelta taapäin, viskaa sormuksen vuonoon ja lähestyy FALKIA kasvoillaan kirkastettu ilme.

Elossa tässä sinut menetin, — mut voitin elämähän iäisyteen!

FALK

voimakkaasti.

Työhönsä ryhtyköön nyt jokainen! Käy tiemme tääll' ei enää yhtehen. Jokainen nurkumatta taistoon myötä. Aikamme kehnous käynyt meihin on; pyrimme taistelutta voittohon, lepäämään tekemättä arkityötä, vaikk' *kamppaillen ois uhmattava yötä*.

SVANHILD.

Mut sairaasti ei.

FALK.

Ei, vaan voimalla. Veenpaisumus meit' ei voi rangaista; se muisto, jonka elämäämme viemme, säteilee synkeydestä taivahan kuin sateenkaari yli maisen tiemme, — liittomme merkki kera Jumalan. Se velvoituksen tiellä sulle hohtaa —

SVANHILD.

Se sinut runoilijan maaliin johtaa!

FALK.

On runoilija täällä joka miesi koulussa, käräjillä, kirkossa, mi työssään ihanteen vain nähdä tiesi ylhäällä lie hän taikka alhaalla. Ma *ylös* käyn; on satuloitu hepo; on työni aateloitu, väistyy lepo! Hyvästi!

SVANHILD.

Hyvästi!

FALK

syleilee häntä.

Suo suuta!

SVANHILD.

Kerran!

Irtautuu.

Nyt ilolla sun heitän huomaa Herran!

FALK.

Nyt valot kaikki voivat sammua, — sen aatos elää; se on Jumala.

SVANHILD

poistuu taka-alaa kohti.

Hyvästi!

Käy edelleen.

FALK.

Hyvästi! Ma huudan vaan —

Heiluttaa hattuaan.

eläköön kaunis rakkaus päällä maan!

Ovi aukeaa. FALK poistuu oikealle; nuoremmat vieraat tulevat ulos nauraen ja ilakoiden.

NUORET TYTÖT.

Puutarhaan tanssimaan!

MUUAN HEISTÄ.

Käy nuori kansa!

TOINEN.

Keväinen kukkaseppel kulmillansa!

MUUTAMAT.

Ei koskaan taukoa —

KAIKKI.

He tanssistansa!

STYVER tulee käyden käsikoukussa STRÅMANIN kanssa. ROUVA STRÅMAN ja lapset seuraavat perässä.

STYVER.

Me kaksi olemme nyt veljekset.

STRÅMAN.

Ja yhdessä sa kanssain taistelet.

STYVER.

Kun voimat valtion näin yhdistyvät —

STRÅMAN.

Niin siitä koituu —

STYVER

reippaasti.

Tulokset!

STRÅMAN.

Ja hyvät.

ROUVA HALM, LIND, ANNA, GULDSTAD ja NEITI SKÄRE, *sekä loput vieraista tulevat ulos. Kaikkien katseet etsivät FALKIA ja SVANHILDIA. Yleistä ihmetystä herättää se, että kumpikin heistä on omalla tahollaan.*

NEITI SKÄRE

tätien joukossa, lyö yhteen kämmeniään.

Ma valvonko vai käynkö unissani!

LIND

joka ei ole huomannut mitään.

Tervehtää saanko uutta lankoani.

Hän sekä useat vieraista lähestyvät FALKIA, mutta peräytyy LIND ehdottomasti askeleen taapäin FALKIN nähdessään sekä huudahtaa:

Sua mikä vaivaa? Olet niinkuin Janus kaksikasvoinen!

FALK

hymyillen.

Ma huudan kuin Montanus: Maa litteä on; — silmäin harhaan näki; nyt tyytyväinen onko herrasväki!

Menee reippaasti oikealle:.

NEITI SKÄRE.

Siis rukkaset!

TÄDIT.

Vai —?

ROUVA HALM.

Nostaa ei saa hälyä!

Menee SVANHILDIN luo.

ROUVA STRÅMAN

rovastille.

Siis rukkaset!

STRÅMAN.

Se totta onko?

NEITI SKÄRE.

On!

NAISET

supattelevat keskenään.

Siis rukkaset!

Kokoontuvat yhteen ryhmään etemmäksi puutarhaan.

STYVER

kuin jähmettyneenä.

Falk kosinut? En älyä!

STRÅMAN.

Hän meitä kyllä pilkkas, kunnoton —!

Katsovat äänettöminä toisiaan.

ANNA

Lindille.

Niin hauskaa. Häntä ihan inhosin!

LIND

syleilee ja suutelee häntä.

Hurraa, nyt olet mun, sit' älä kiellä!

Käyvät ylemmäksi puutarhaan.

GULDSTAD

katselee SVANHILDIA.

Hänessä särkynyt on jotakin; parantaa tahdon sen, mi elää vielä.

STRÅMAN

saa jälleen puheenlahjansa ja syleilee STYVERIÄ.

Nyt huoletonna painu pöytäs ääreen, vankasti liitetty oot neiti Skäreen!

STYVER.

Sun riemusi on vuosi vuodelta katsella sukuasi lisääntyvää.

STRÅMAN

hykertelee tyytyväisenä käsiään FALKIA kohti katsellessaan.

Sai palkkansa tuo poika julkea; — se noille »tietäjille» tekee *hyvää*!

Käyvät keskustellen ylemmäksi, ROUVA HALMIN lähestyessä SVANHILDIN kanssa.

ROUVA HALM

hiljaa ja kiihkeästi.

Sua mikään sido ei?

SVANHILD.

Ei sido mikään.

ROUVA HALM.

Velvollisuutes tuntenet nyt kait —

SVANHILD.

Teen käskys mukaan.

ROUVA HALM.

Kiitos.

Viittaa GULDSTADIA kohti.

Siitä sait pohatan,
vapaa oot, et katso ikään
—

SVANHILD.

Ois mulla sentään pieni vaatimus: pois muuttaa —

ROUVA HALM.

Se on miehen tarkoitus.

SVANHILD.

Ja aatosaikaa —

ROUVA HALM.

Onni kutsuu, muista!

SVANHILD

hymyilee hiljaa.

Ei kauan; kunnes putoo lehdet puista.

Menee parvekkeen luo; ROUVA HALM etsii GULDSTADIN käsiinsä.

STRÅMAN

vieraiden keskessä.

Me opetuksen saimme vakavan: jos kovat epäilyksen ajat koittaa, niin totuus käärmeen suistaa surmahan, ja rakkaus voittaa.

VIERAAT.

Niin, se aina voittaa!

Syleilevät ja suutelevat parittain. Ulkopuolelta vasemmalta kuuluu naurua ja laulua.

NEITI SKÄRE.

Mit' on tuo?

ANNA.

Ylioppilaat!

LIND.

Niin, kuoro, mi lähtee tuntureille; — unhoitin peruuttaa —

YLIOPPILAAT *tulevat sisälle vasemmalle ja jäävät seisomaan sisäänkäytävän luo.*

MUUAN YLIOPPILAS

Lindille.

Lind, nyt lähtösi on vuoro!

ROUVA HALM.

Etsitte Lindiä?

NEITI SKÄRE.

Hän kihloihin on mennyt —

MUUAN TÄTI.

Joten ymmärrätte tuosta, hän ettei saata luonnon helmaan juosta.

YLIOPPILAS.

Kihloissa!

KAIKKI YLIOPPILAAT.

Onneks olkoon!

LIND.

Kiitos vaan.

YLIOPPILAS

tovereille.

Ei pääse laulunlaiva paikaltaan.
Pois meiltä tenori nyt viety on.

FALK

joka tulee oikealta yllään kesäpuku, päässä ylioppilaslakki, selässä laukku ja kädessä sauva.

Käyn siksi Norjan nuorten kuorohon!

YLIOPPILAAT.

Sa, Falk! Hurraa!

FALK.

Nyt ylä-ilmoihin kuin kimalaiset aina keväisin! Kaks kaikupohjaa mull' on rinnassa yks harppu, jossa eri soinnut, kieli, soi toinen niistä elon riemua, taas toinen heläjää kuin tumma mieli.

Muutamille ylioppilaille erikseen.

On sulla nuotit? — Kirjat? — Niinpä kesän kentille, kimalaiset, kukkain luo, kotiinsa hunajan ne kerran tuo äidilleen, valtiattarelle pesän!

Seuran puoleen kääntyen, jolla aikaa ylioppilaat lähtevät ja virittävät ensimmäisen näytöksen kuoron hillitysti ulkopuolella.

Voinemme anteeksannon kättä puistaa, ma tahdon unohtaa;

Hiljaa.

mut kaikki muistaa.

STRÅMAN

hillittömällä ilolla.

Pyh, onnemme on jälleen ehyt näin!
Toivetta Marjan odotamme nöyrinä —

Vetää hänet kuiskailten syrjään.

Hän mulle uskoi ihan äskettäin —

Osa puheesta häipyy kuulumattomiin.

Jos hyvin käy ... niin kolmastoista ... köyrinä!

STYVER

käsikoukussa NEITI SKÄREN kanssa, kääntyy FALKIN puoleen, hymyilee ylimielisesti ja lausuu rovastiin päin viitaten:

Saan sata taaleria, kodin saan —

NEITI SKÄRE

niiaa pilkallisesti.

Ens joulust' tulee mulle tyttöjouluun lopettaja.

ANNA

samoin, tarttuen armaansa käsivarteen.

Lind jää, saa usko olla oloillaan —

LIND

nolostumisensa salaten.

Minusta sukeutuu kait tyttökoulun opettaja.

ROUVA HALM.

Saa Anna täällä opin ottaa toimistani —

GULDSTAD

vakavasti.

On työni miehen runo koruton, min velvollisuus suuri, pyhä on.

FALK

katselee hymyillen yli väkijoukon.

Käyn — tietoisena vastaisista voimistani!
Hyvästi!

Hiljaa Svanhildille.

Kevähäni morsian; sun luokses työni aina sillat kutoo!

Heiluttaa lakkiaan ja seuraa ylioppilaita.

SVANHILD

katsoo hetken hänen jälkeensä, ja lausuu hiljaa mutta voimakkaasti:

Nyt oma olla voin ma maailman; kevääni päättyi; — puista lehdet putoo.

Samassa aletaan pianolla soittaa tanssikapaletta, ja samppanjapullot paukahtelevat taka-alalla. Herrat pyörivät toistensa lomi naisensa käsivarsissaan; GULDSTAD lähestyy SVANHILDIA ja kumartaa

tälle; tämä ikäänkuin luhistuu hetkeksi kokoon, mutta tointuu jälleen tajuihinsa, ja ojentaa hänelle kätensä. ROUVA HALM ja lähin suku, joka on jännityksellä seurannut kohtausta, rientävät saapuille ja piirittävät heidät äänekkäällä ilolla, minkä soitto ja kauempana puutarhassa tanssivien riemu vaientaa.

Mutta kaukaa ylämailta kaikuu halki tanssin sävelien voimakkaasti ja reippaasti:

FALKIN JA YLIOPPILAIDEN KUORO.

Karit vaikka mun purteni pirstaksi löi, ihanaa oli laineilla liittää.

USEIMMAT NÄYTTÄMÖLLÄ.

Eläköön!

Tanssia ja riemua; esirippu laskee.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKKAUDEN KOMEDIA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its

attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.